

RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

NAJOBZERNIEJSZE CZASOPISMO FACHOWE W POLSCE

THE - METAL - AND - MACHINE - MARKET
(WEEKLY)

LE MARCHÉ DES MÉTAUX ET DES MACHINES
(HEBDOMADAIRE)

DER METALL- UND MASCHINEN-MARKT
(WOCHENBLATT)

PRZEDPŁATA: Kwartalnie 4½ zł. Dla Gdańska
4½ guld. Dla Niemiec 4½ mk.
Dla Ameryki 1 dol. kwart.

Poznań, 14 kwietnia 1927

SUBSCRIPTION RATES: For 3 months (England) . . . sh 5
" " " (Germany) Gmks. 4.50
" " " (U. S. A.) . Dol. 1.—

Pozostałe warunki zamieszczone są na ostatniej
stronie numeru.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA
POZNAŃ, WIELKA 10 - TEL. 2277

ADVERTISING-RATES:
Full page zł. 100.— Half a page zł. 60.— One fourth of
a page zł. 35.— One eighth of a page zł. 20.— One sixteenth
of a page 10.— Advertisements on Cover plus additional fee.
Advertisements from abroad will be calculated according
to special rates.
In special editions the rates are different.

Nr. 15.

Poznań — Warszawa — Katowice — Gdańsk

Rok VII.

*Z powodu nadchodzących Świąt Wielkanocnych składamy wszystkim, wielotysięcznym
Czytelnikom „Rynku Metalowego i Maszynowego“*

SERDECZNE ŻYCZENIA ŚWIĄTECZNE.

REDAKCJA i WYDAWNICTWO
„RYNKU METALOWEGO I MASZYNOWEGO“.

OD WYDAWNICTWA.

Ileć się wypada nam z tego miejsca głos zabierać, tyleć czynimy to w poczuciu dobrze spełnianego obowiązku wydawniczego. Zawsze bowiem mamy wtedy okazję zakomunikować o dalszym rozszerzeniu lub pogłębieniu dotychczasowych ram czasopisma naszego.

Oto z okazji VII Targów Poznańskich — idąc w tym względzie po linii z dawna już, a wielokrotnie powtarzanych życzeń zainteresowanych kół przemysłowych oraz kupiectwa, zwłaszcza prowincjonalnego — postanowiliśmy zapoczątkować **nowy** dział jako dodatek bezpłatny „Rynku Metalowego i Maszynowego“, który przeznaczamy specjalnie sprawom przemysłu maszyn i narzędzi rolniczych; dalej, nowościom i udoskonaleniom technicznemu, w kraju i zagranicą, na tem polu; wreszcie informacjom z dziedziny **źródeł zakupów**, przez zaprowadzenie specjalnego działu reklamowego oraz rozszerzenie „Skrzynki zapytań“ „Rynku Metalowego i Maszynowego“ dla kwestyi, zachodzących w codziennej praktyce handlu maszynami rolniczymi. Nowy dodatek p. t.: „**Dział Maszyn Rolniczych**“ ukaże się poraz pierwszy w numerze 16-tym „Rynku Metalowego i Maszynowego“, wydanym na dzień 22 kwietnia 1927 r. W przyszłości „Dział Maszyn Rolniczych“ ukazywać się będzie co drugi numer.

Jesteśmy przekonani, iż wielotysięczne koła Czytelników „Rynku Metalowego i Maszynowego“ powitają powyższą inicjatywę naszą z uznaniem i zadowoleniem. — Zainteresowane zaś zakłady, wytwórnie, warsztaty i firmy dostawcze korzystają zechcą z łamów ogłoszeniowych tegoż działu, które, zważywszy na wielką poczytność „Rynku Metalowego i Maszynowego“, stanowią bez dwóch zdań **najlepszą** okazję do zareklamowania się w kupieckich i przemysłowych kołach branży metalowej i maszynowej.

* * *

Przy okazji pragniemy skierować na tej drodze uwagę naszych pp. fabrykantów i zainteresowanych hurtowych źródeł dostawczych na 3 nadzwyczajne wydania targowe „Rynku Metalowego i Maszynowego“. Ukażą się one w znacznie rozszerzonej objętości oraz w specjalnie dla propagandy powiększonym nakładzie.

Zmiany organizacyjne w polskim przemyśle cynkowym.

I.

Polskim przemysłem cynkowym zarówno w Polsce, jak i zagranicą, oprócz kół fachowych mało kto się interesuje. A jednak jest to przemysł, który z wielu względów zasługuje na baczną uwagę. Przedewszystkiem cynk, jako metal półszlachetny i artykuł światowych rynków handlowych, mniej podlega kryzysom konjunkturalnym, wobec czego przemysł ten nigdy państwu żadnego nie sprawia kłopotu. Wprawdzie na rynku cynkowym zachodzą od czasu do czasu silniejsze wahania cen i właśnie obecnie taki okres baissy cynkowej przeżywamy, lecz i w toku najostrzejszej baissy przemysł ten nigdy prawie nie ogranicza swojej produkcji, ani nie zwalnia robotników. Przytem zaś produkcja tego przemysłu stanowi bardzo ważną pozycję w naszym bilansie handlowym, gdyż wartość samego tylko cynku surowego i rafinowanego, wywiezionego w roku 1926, wynosiła około 135 milionów złotych, nie licząc różnych produktów ubocznych i blachy cynkowej.

Pod względem produkcji cynku zajmuje Polska drugie miejsce w Europie, a trzecie w produkcji światowej. Przewyższa ją bowiem tylko produkcja amerykańska, która wynosi więcej niż połowę całej produkcji światowej, oraz produkcja belgijska, wynosząca 15 procent światowej produkcji. Produkcja zaś polska, która w roku 1926 dosięgła cyfry 124 000 ton, wynosi około 10 procent całej światowej produkcji.

Polski przemysł cynkowy zasługuje jeszcze i z tego względu na baczną uwagę, że posiada on w kraju wprost idealną podstawę surowcową. Podczas gdy wszystkie inne centra produkcji cynkowej muszą rudę cynkową sprowadzać z odległych okolic, a nawet przeważnie z innych części świata, jak na przykład Belgia, która rudę swe sprowadza ze Stanów Zjednoczonych i z Meksyku lub Anglia, która sprowadza je z Austrii, to polski przemysł cynkowy prawie całe swe zapotrzebowanie rud, bo około 95 procent zaspokaja na miejscu już to z kopalń na Górnym Śląsku, w Kongresówce i Małopolsce, już to z kopalń niemieckiego Górnego Śląska. Zresztą i ta drobna brakująca ilość rud cynkowej mogłaby przy nieznacznem powiększeniu obecnego wydobycia rudy być pokryta z kopalń polskich, gdyby nie to, że polskie huty cynkowe używają chętnie, jako domieszki do rud rodzimych, celem powiększenia ich wydajności wysoko wartościowych rud zagranicznych. Ilość importowanych rud, które sprowadza się ze Skandynawji, Włoch, Francji, Hiszpanji, Afryki północnej, ze Stanów Zjednoczonych i Meksyku, zależna jest zresztą od każdorazowej konjunktury na rynku cynkowym, gdyż wysokie koszty transportowe, obciążające rudę zagraniczną, opłacają się jedynie przy wysokiej cenie cynku.

Ze względu na te właśnie wysokie koszty transportowe rud importowych, polski przemysł hutniczy tylko tak długo pomyślnie rozwijać się może, jak długo będzie posiadał wystarczający zasób rud krajowych. Dostarczenie szczegółowych danych w tym kierunku jest niemożliwe, gdyż pokłady rud zarówno na Polskim Górnym Śląsku, jak i w Kongresówce, czy też Małopolsce nie zalegają w tak

regularnych pokładach, jak węgiel, lecz napotyka się je w większych lub mniejszych gniazdach. Biorąc jednak pod uwagę obecną produkcję będących w ruchu kopalń na Górnym Śląsku, nietknięte prawie jeszcze pokłady rud w Zagłębiu Dąbrowskiem, oraz dotąd dokładnie jeszcze niezbadane, lecz niewątpliwie istniejące ogromne pokłady rud cynkowych w paleozoicznym łańcuchu górskim powiatu kieleckiego i w triasowych pokładach wapienia olkuskiego, z których już przed wiekami rudę cynkową, ołowianą a nawet srebro wydobywano, można wyrazić uzasadnione przekonanie, że polski przemysł cynkowy zarówno na Górnym Śląsku, jak i w innych dzielnicach Polski ma jeszcze na długi przeciąg lat zapewnione korzystanie z własnych kruszców.

Niezależnie zresztą od tych pokładów rud, starają się huty górnośląskie wykorzystać również nagromadzone koło każdej huty olbrzymie hałdy szlamu rud cynkowych (galmanu i blendy), z których przy pomocy nowo wynalezionej metody uzyskać będzie można tlenek cynku. Tlenek ten zmieszany z rudą ma być poddany działaniu destylacji, przy czem będą również podjęte próby, by uzyskany tlenek cynku zużytkować w drodze elektrolizy. Budowa odpowiednich zakładów jest już na ukończeniu, a o ile pierwsza próba zużytkowania zawartego w hałdach szlamowych cynku da korzystne wyniki, otrzyma polski przemysł cynkowy nowe źródło surowca, które wzmocni bardzo poważnie posiadane dotąd zasoby kruszców i utrwali dalszy jego rozwój.

Rząd polski ocenił należycie ważność przemysłu cynkowego, przeprowadzając w roku ubiegłym w Sejmie specjalną ustawę o poparciu przemysłu cynkowego, która upoważnia Radę Ministrów do udzielania przedsiębiorstwom przemysłu cynkowego znacznych ulg podatkowych i celnych, o ile od udzielenia tych ulg będą zależały nowe inwestycje kapitału zagranicznego w krajowych przedsiębiorstwach, a to w takiej wysokości, że daje ona gwarancję podniesienia i udoskonalenia odnośnych przedsiębiorstw. Na podstawie tej ustawy doszła do skutku transakcja między znaną niemiecką spółką akcyjną spadkobierców Gieschego a amerykańską Anacondą Coper Mining Co i koncernem Harrimana, w myśl której Spółka Akcyjna Gieschego odstąpiła wszystkie swoje polskie posiadłości, obejmujące również największe w Polsce kopalnie rud i huty cynkowe, nowo utworzonej polsko - amerykańskiej firmie Silesian American Corporation, w której Anaconda Coper Mining Co i Harriman posiadają 51 procent, a pozostałe 49 procent niemiecka spółka Gieschego.

W naszym tygodniku fachowym

ogłaszają się tylko pierwszorzędne źródła dostawcze:

HURTOWE i FABRYCZNE

Fałszywa polityka zarobkowa.

W szybkim tempie i w najszerzej mierze dokonywa się to, czego poważnie obawiała się przeczona publicystyka ekonomiczna od chwili ożywienia i rozwoju gospodarstwa polskiego, dzięki koniunkturze, jaką wytworzył strajk górników angielskich w połowie roku ubiegłego.

Mianowicie nie spotęgowaliśmy rozpędu, jaki wynikł dla gospodarstwa naszego z niespodziewanego prezentu w postaci tego strajku, i nie przekształciliśmy go i pogłęбилиśmy w kierunku stworzenia stałej krzywej rozwojowej. Te części społeczeństwa, które zwyczajnie określamy jako grupy pracobiorców, niezwłocznie zabrały głos i bez udowodnienia słuszności społeczno - gospodarczej postulatów swoich domagały się wyższego udziału w wytwórstwie społecznym w drodze zwyczajki zarobków.

Przedstawiając rzecz obrazowo porównać musimy postępowanie rzeczników ruchu zarobkowego i nowej fali strajków z postępowaniem ciężką niemocą złożonego chorego, którego przejściowe cofnięcie się stanu gorączkowego skłoniło bezzwłocznie przejść do porządku nad wiedzą lekarzy i wystawić się na działanie mroźnego lub przesyconego wilgocią powietrza, a zapomnieć o spotęgowanym niebezpieczeństwie, jakie leży w możliwości recydywy. Rzeczowo uzasadniona część oczekiwań w ten sposób zostaje najpoważniej zagrożona.

W zastosowaniu do gospodarstwa znaczy to, że nadzieje, pokładane w ożywieniu i rozwoju gospodarstwa naszego w ostatnich miesiącach stają się

nieziszczalne z chwilą, kiedy żądania pracobiorców pod względem natychmiastowych korzyści w przejściowej poprawie sytuacji gospodarczej zostaną w pełni lub w większej części zaspokojone.

Nadzieje niektórych czynników, że związki zawodowe w roli rzeczników ruchu zarobkowego robotników w danym wypadku liczyć się będą ze względami społeczno - gospodarczymi, okazały się płonne. Walczy się o wyższe zarobki bez rekompensaty w formie zwiększonej wydajności pracy, przeciwnie możliwie przy skróconym czasie pracy, urągając w ten sposób wszelkim koniecznościom ekonomicznym i warunkom podstawowym spokojnego i trwałego rozwoju gospodarstwa.

Niema dziś przedsiębiorcy, któryby sprzeciwiał się udziałowi robotnika w rzeczywistej i trwałej prosperacji gospodarczej. I przedsiębiorca polski dawno już zrozumiął, że podnoszenie standardu życiowego szerokich mas do najwyższego poziomu leży w jego własnym, najżywotniejszym interesie. Lecz wymaga to długoletniej pracy przygotowawczej w stałych warunkach kalkulacyjnych.

Zachodzi konieczność udowodnienia, że poprawa, jaka się przejawiała, ma cechy trwałości. Dowieść tego w sposób naprawdę przekonujący niktby obecnie nie potrafił. Przeciwnie, zarówno sytuacja i tendencja na rynku światowym, jak i rozwój gospodarstwa wewnętrznego wskazują na to, że zmian w kierunku poprawy od podstaw narazie przewidywać nie można.

Z. G.

Działalność Komisji Ankietowej.

Dnia 4 bm. przewodniczący Komisji Ankietowej Badania Warunków i Kosztów Produkcji oraz Wymiały prof. dr. inż. A. Rothert zwołał konferencję prasową, celem przedstawienia stanu prac komisji. Zebranych przedstawicielom prasy przedłożono przejrzysty schemat graficzny organizacji wewnętrznej komisji i podział na podkomisje oraz gotowe projekty kwestionariuszów dla poszczególnych gałęzi produkcji, mających podlegać badaniu. O rozmiarach tych kwestionariuszów można zdać sobie sprawę z przytoczonego niżej „Planu układu kwestionariusza Komisji Ankietowej”, według którego podkomisje opracowywały swoje kwestionariusze. Kwestionariusze te zresztą są jedynie projektami, których zastosowalność praktyczna w życiu zostanie dopiero sprawdzona.

Z obrazu prac komisji, przedstawionego na konferencji, można wnosić, że badania komisji nie będą miały charakteru inkwizytorskiego i że komisja stosować będzie kary i sankcje tylko w wypadkach notorycznej zlej woli.

Plan układu kwestionariusza Komisji Ankietowej.

* Dział I. — Informacje ogólne.

A. Charakterystyka miejscowości.

W dziale tym należy zgrupować wszystkie pytania dotyczące miejscowości, w której położone jest przedsiębiorstwo, pod względem:

1. Zaludnienia, 2. Środków komunikacyjnych, 3. Oddalenia od rynków zakupów i zbytu, 4. Zaopatrywania się w robotników i ich aprowizacji, 5. W dziale tym można również zgrupować pytania, które dałyby możność zakładowi scharakteryzować miejscowość pod względem jej cech specyficznych (znaczenie stosunków narodowościowych dla przedsiębiorstwa, znaczenie sąsiedztwa z państwem ościennym itp.).

B. Charakterystyka przedsiębiorstwa.

Dział ten winienby objąć pytania, dotyczące: 1. Środków materialnych przedsiębiorstwa, a więc: terenów, budynków, urządzeń technicznych, rodzaju siły napędowej itd., 2. Formy prawnej przedsiębiorstwa, struktury jego władz naczelnych oraz udziału w tych władzach właściciela, względnie właścicieli, 3. Wielkości przedsiębiorstwa pod względem ilości zatrudnionych pracowników i robotników.

NB. — Wszystkie pytania, zawarte pod A i B odnoszą się do stanu w okresie badania.

C. Charakterystyka produkcji.

W dziale tym winny być zgrupowane pytania, dotyczące: 1. Rodzaju i wysokości produkcji w latach....., 2. Stopnia zatrudnienia zakładu w tym okresie (w odsetkach do pełnej zdolności produkcyjnej), 3. Przyczyn, powodujących wykazane wyżej wahania produkcji, 4. Wpływu sezonów na rozkład produkcji w ciągu roku, 5. Charakteru produkcji (na skład, na zamówienie).

Dział II. — Warunki produkcji i zbytu.

A. Warunki zewnętrzne.

W poddziale tym winny być zgrupowane pytania, dotyczące:

1. Warunków zaopatrywania się na rynku w materialne środki produkcji: surowce, stosunek ilości surowca krajowego do zagranicznego, maszyny i narzędzia, ustosunkowanie ilości maszyn krajowych i zagranicznych w danej gałęzi, łatwość ich nabycia.

2. Warunków zaopatrywania się w czynnik „praca”. Wykształcenie i przysposobienie angażowanych robotników. Stopień zależności od zakładu robotnika zaangażowanego. Ciężary brane przez przedsiębiorstwo z chwilą zaangażowania robotnika. Reprezentacje zawodowe i umowy zbiorowe. Obrót robotników, opuszczanie dniówek. Zatargi pracy. Wydajność pracy. Higiena pracy. Zarobki robotnicze z punktu widzenia ich realnego znaczenia (ewentualnie stosunek ich do zagranicznych).

3. Sfinansowania przedsiębiorstwa: zagadnienie kapitałów własnych, zagadnienia kredytowe, amortyzacja i renowacja; zagadnienia podatkowe (państwowe i komunalne): ogólne obciążenie podatkowe oraz na jednostkę produkcji; sprawa podwójnego opodatkowania.

4. Zagadnień transportowych i taryfowych.

5. Syndykatów i karteli.

6. Rynków zbytu i polityki handlowej (rynek krajowy i zagraniczny, dumping, ogólna polityka handlowa).

B. Organizacja wewnętrzna przedsiębiorstwa.

W poddziale tym należy zgrupować wszystkie pytania, dotyczące funkcjonowania przedsiębiorstwa i jego władz administracyjnych i kierowniczych i oświetlając to funkcjonowanie pod kątem widzenia racjonalizacji, nowoczesności metod oraz marnotrawstwa. Zasadniczo poddział ten może się dzielić na:

1. Organizację administracyjną, obejmującą: organizację kierownictwa i jej zasady, podział kompetencji, podział odpowiedzialności, system doboru pracowników, zainteresowanie ich materialne w powodzeniu przedsiębiorstwa. Przyjęty system płac robotników, godziny pracy i ilość zmian. Przyjęte metody wpływania na zmniejszenie obrotu robotników, łagodzenia zatargów. Przyjęty sposób komunikowania się pojedynczego robotnika w razie potrzeby z wyższymi szczeblami organizacji administracyjnej. Przyjęty sposób komunikowania się z przedstawicielami Związków zawodowych.

Zdawanie sobie sprawy ze stanu przedsiębiorstwa: istniejący system prowadzenia wykazów, dotyczących wszystkich stron funkcjonowania przedsiębiorstwa; graficzne wykresy, prowadzone celem ułatwienia korzystania z poszczególnych wykazów; stopień zdawania sobie sprawy przez kierownictwo ze zmian, zachodzących w danej chwili w przedsiębiorstwie: przyjęte okresy porównań itd.

2. Organizację techniczną, obejmującą gospodarkę materiałami, pomieszczeniami, urządzeniami technicz-

nymi, np. magazynowanie, krawienie materiałów, zły rozkład urządzeń, przerwy w ruchu, spowodowane nieregularnym dopływem materiałów, ich uszkodzeniami, brakiem karność personelu, opuszczaniem pracy, brakiem ścisłego określenia kompetencji itp. Poza tym punkt 2 powinien obejmować pytania, oświetlające przydatność materiałów, urządzeń technicznych, kwalifikacje robotników — zawsze pod kątem racjonalizacji nowoczesności metod i marnotrawstwa.

3. Organizację handlową, obejmującą: zagadnienia, dotyczące organizacji aparatu handlowego i jego działalności z punktu widzenia zgodności z funkcjonowaniem organizacji technicznej. Poza tym winna być uwzględniona: ogólna organizacja działu handlowego, reklama, agenci i przedstawicielstwa, polityka kredytów i rabatów, kontrola i wykazy zamówień, śledzenie za rozwojem stosunku poszczególnych klientów do przedsiębiorstwa itp.

Dział III. — Koszty produkcji i zbytu.

W dziale tym powinny być zawarte koszty produkcji i zbytu opracowane przez przedsiębiorstwo na podstawie jego materiałów buchalteryjnych według metod przedsiębiorstwa lub (kiedy to będzie możliwe) według schematu, opracowanego przez podkomisję branżową. Należałoby przytem uwzględnić lata.....

Obliczenie to zawierać musi globalne zestawienie poszczególnych kosztów według ustalonych kategorii i procentowe ustosunkowanie ich. Dalej, zawierać musi koszty, przypadające na jednostkę gotowego wyrobu z uwzględnieniem procentowego udziału poszczególnych składników kosztów.

Dział IV. — Uwagi przedsiębiorcy.

1. Jakie możliwości zmian i ulepszenia przedsiębiorstwa uważa kierownictwo za możliwe do przeprowadzenia. Czy wcielenie ich w życie rozbija się o brak kapitału. Kosztem jakich nakładów pieniężnych (w stosunku do kapitałów przedsiębiorstwa) dałoby się osiągnąć potaniecie produkcji i jak wielkie procentowe obniżenie kosztów własnych byłoby możliwe?

2. Jakie środki, prowadzące do potaniania produkcji i wchodzące w zakres polityki rządu, mogłyby być zastosowane do danego przedsiębiorstwa (polityka kredytowa, obciążunków, podatkowa, socjalna itd.).

3. Jakie zarządzenia, wchodzące w zakres działalności organizacji sfer gospodarczych, mogłyby wpływać na potaniecie produkcji i kosztów zbytu.

4. Jakie zmiany w stosunku pracowników do przedsiębiorstwa, do nowoczesnych metod organizacji do zagadnienia wydajności pracy mogłyby wpłynąć na obniżenie kosztów produkcji?

Poza tym w dziale tym powinno być zrobione zestawienie, jak wyglądałyby koszty produkcji na jednostkę wyrobu, gdyby zakład pracował przy pełnym zatrudnieniu w istniejącym w chwili badania stanie technicznym i organizacyjnym przedsiębiorstwa.

Międzynarodowy rynek żelaza i stali.

Sytuacja na europejskim rynku żelaza i stali uległa dalszej poprawie. Wskazuje na to m. i. podwyższenie ogólnej kwoty produkcyjnej europejskiego kartelu stali surowej o 1,5 miliona ton. W głównej mierze zwiększony popyt na żelazo surowe i

stal uzasadniony jest pewnym ożywieniem międzynarodowego ruchu budowlanego. Jednak nadal, jak dotychczas, słyszy się często skargi na niski poziom cen. Zwłaszcza na rynku eksportowym żelaza i tak już niskie notowania licytuje w dół przemysł

TOW. AKC. BUDOWY TRANSMISJI, MASZYN I ODLEWNI ŻELAZA J. JOHN W ŁODZI

Własne biura sprzedaży w:

Warszawie

Jerozolimska 51

Krakowie

Basztowa 24

Poznaniu

Cieszkowskiego 8

Lwowie

Zyblikiewicza 39

Katowicach

Ks. Damrota 6

Lublinie

Krak.- Przedm. 58

Gdańsku

Schüsseldamm 62

Adres telegraficzny dla biur i centrali: „Transmisja“

PĘDNIE (transmisje). Łożyska samosmary, wieszaki. Wałki. Sprzęgła stałe i rozłączane: kłowe i ciernie. Koła pasowe i linowe. Naprężacze pasów. Kierowniki pasowe. Wykonanie dokładne. Kontrola sprawdzianami różnicowemi. Produkcja masowa na skład; terminy krótkie.

KOŁA zębate czołowe i stożkowe z zębami obrabianymi na specjalnych automatach

KOTŁY STREBEL'A oryginalne do ogrzewań centralnych.

WALCE młyńskie i inne przedmioty żeliwne utwardzone.

ŚRUBY Z NAKRĘTKAMI wszelkiego rodzaju.

TOKARKI pociągowe, szybkoobrotowe z wałkiem pociągowym do toczenia i śrubą pociagową do gwintów. Budowa mocna. Wykonanie serjami bardzo dokładne. Wrzeczona szlifowane. Każda tokarka próbowana i kontrolowana protokularnie.

WIERTARKI kolumnowe ze skrzynką biegów (8 szybkości) i samodzielnym posuwem wrzeczona (4 szybkości) dla wiercenia otworów do 32 i 40 mm.

WYGŁADZIARKI (KALANDRY) dla przemysłu włókienniczego i papierniczego, oraz walce do nich. Okładanie starych walców nowym papierem i jutą. Szlifowanie walców żeliwnych i stalowych na specjalnej szlifierce

Dostawa ze składów lub w krótkich terminach.

3844

Gwarectwo „Hrabia Renard“

Kopalnie węgla i Zakłady Przemysłowe w Sosnowcu

Oddział: Walcownia rur i żelaza

Rury bez szwu czarne i ocynkowane ze stali Siemens-Martin, wyrobionej przez Tow. Huta Bankowa.

Rury żelazne wyciągane na gorąco i zimno do rozmaitego użytku. Rury z kołnierzami stałymi i ruchomymi na przewody parowe, powietrzne, wodne i gazowe. — Rury gładkie i fasonowe do kotłów, parowozów, traktorów. — Rury Fielda, Rury pompowe zwyczajne i amerykańskie. — Rury wiertnicze — Rury studzienne o grubych ściankach do przewodów hydraulicznych. Rury podsadzkowe.

Rury spawane od (1/8" do 1 1/2")

Rury spawane z mufami, lub kołnierzami nagwintowanymi na przewody gazowe.

Mufy — Gwinty długie — Łuki. Żelazo ciągnięte, okrągłe i sześciokątne. Natychmiastowa dostawa rur normalnych wszelkich wymiarów. — Termin dostawy rur specjalnych po porozumieniu. Odlewy żelazne.

Składy w Warszawie: Żelazna 59

Telefon 58-88.

Telefon 58-88.

Specjalność: Rury o cienkich ściankach do Cukrowni i aparatów dystylacyjnych. Wężownice wszelkich kształtów i wymiarów.

Przedstawiciele: Inż. A. de Rosset, Warszawa, Foksal 11, lub Wilcza 29 a, tel. 272-56

Antoni Bernhard, Poznań, Wielkie Garbary 18, tel. 12-59

Antoni Bernhard, Łódź, Andrzejka 7, tel. 9-01

Julian Bonk, Lwów, Sapięhy 26, tel. 12-80

Inż. Zygmunt Mehl, Kraków, Straszewskiego 5, tel. 47-19.

Inż. Jerzy Pobóg - Krasnodębski, Katowice, Młyńska 5, tel. 22-03.

belgijski. Szereg przedsiębiorstw angielskich już nawet zastanawiał się nad możliwością przytłumienia uruchomionych zaledwie wysokich pieców i zaspokojenia własnego zapotrzebowania swoich walcowni półfabrykatem kontynentalnym.

Francuski rynek żelaza i stali od dłuższego czasu wykazywał nowe ożywienie. Wpływ zleceń ponad 500 ton zwiększył się znacznie. Ale i przemysł francuski skarży się na niski poziom cen, chociaż w ciągu ostatnich dwu tygodni notowania żelaza surowego zwyżkowały o 40 franków na tonie. Jednak i te ceny wyższe podobno jeszcze nie kryją kosztów własnych przedsiębiorstw francuskich. W przeciwieństwie do innych krajów — ożywienie w przemyśle francuskim nie tłumaczy się wzrostem popytu ze strony konsumpcji wewnętrznej, lecz raczej zwiększeniem się ilości zamówień i dostaw zagranicznych, eksportowych.

Przemysł żelazny francuski w coraz większej mierze zaspokaja swoje zapotrzebowanie koksu wewnątrz kraju. W styczniu r. b. koksownie francuskie wyprodukowały już 348.957 ton koksu wobec 334.783 ton w grudniu 1926 r. Produkcja styczniowa koksu przekracza przeciętną jego produkcję miesięczną w r. 1913 o ca 100 tysięcy ton.

Na angielskim rynku żelaza i stali ostatnio nastąpiło pewne uspokojenie po ogromnym wzroście obrotów i popytu, wywołanym przez likwidację strajku węglowego. Konsumcja angielska pokryła całkowicie najpilniejsze potrzeby swoje i obecnie zajmuje stanowisko wyczekujące w przekonaniu, że notowania krajowe są nadto wyśrubowane i że dokonana być musi niżka cen zanim nastąpi udzielenie większych zleceń.

Cena angielskiego żelaza surowego wprowadzić znacznej uległa już niżce, ale dotychczas nie osiągnęła poziomu, notowanego w kwietniu 1926 r., przed wybuchem strajku. Cleveland Nr. 1 notowano w grudniu 1926 r. za tonę sh 112, ostatnio sh 87/6. Notowania Cleveland Nr. 3 w tym samym czasie cofnęły się z sh 110 na sh 82/6 za tonę.

Według najnowszych wiadomości wielki przemysł angielski wykazuje b. mało skłonności w kierunku przystąpienia do kartelu kontynentalnego. Sporo jeszcze czasu upłynie zanim przemysł angielski i co do cen będzie mógł konkurować z przemysłem kontynentalnym. Zależy to przede wszystkim od terminu, w jakim nastąpi znowu niżka taryf przewozowych ze strony towarzystw kolejowych, które podniesienie ich w swoim czasie tłumaczyły niemożnością podołania o własnych wyłącznie siłach stratom, spowodowanym przez strajk węglowy.

Wybuch strajku węglowego w Ameryce wywołał na tym rynku żelaza i stali głównie dość żywą działalność nabywczą. Skutkiem tego ceny żelaza surowego wzrosły przeciętnie o 50 cts na tonie. Notowania stali z dostawą natychmiastową podskoczyły nawet o 2 dolary na tonie. Najtańszym sprzedawcą także na rynku amerykańskim był również przemysł belgijski.

Na rynkach Europy Wschodniej, jak wiadomo, stopniowo zapanowują stosunki uregulowane głównie dzięki porozumieniu pomiędzy przemysłem żelazo - stalowym polskim a czechosłowackim, austriackim i węgierskim.

Br-wiecz.

Polski rynek maszyn i narzędzi rolniczych.

Na podstawie oświadczeń p. inż. Wierzejskiego, naczelnego dyrektora Zjednoczenia Polskich Fabryk Maszyn i Narzędzi Rolniczych, dla oceny sytuacji rynkowej w chwili obecnej należy przede wszystkim poznać stan tego przemysłu w okresie przedwojennym.

Omawiana tu gałąź przemysłu w b. zaborze rosyjskim rozwinięta była poważnie i nastawiona głównie na eksport do rozległych rynków rosyjskich. Wywóz do Rosji w przedsiębiorstwach poważniejszych wynosił 50—75 proc. produkcji całkowitej.

Na ziemiach zachodnich poza dwoma przedsiębiorstwami na wielką skalę (dawn. A. Ventzki — dziś Unja i St. Cegielski), których wyroby importowano także do byłej Kongresówki, istniały tylko warsztaty średnie i małe.

W Małopolsce życie przemysłowe wogóle było słabem tętnem, a przemysł maszyn i narzędzi rolniczych, podobnie jak i inne gałęzie przemysłu, nie miał tam możliwości rozwoju.

Po wojnie i ta gałąź przemysłu, jak całe życie gospodarcze, musiała dostosować się do zmienionych warunków politycznych i ekonomicznych, przyczem znalazła się w sytuacji specjalnie trudnej. Z jednej strony — upadła zdolność konsumcyjna rolnictwa, wyniszczonego wielką wojną, z drugiej strony — Polska odcięta została kordonem celnym

od dawnych rynków swej ekspansji. W związku z tem przemysł nasz przeżywał ostry kryzys, którego najwyższe napięcie przypadło na drugą połowę roku 1925 i pierwszą połowę roku 1926.

Jednakże już w drugiej połowie r. 1926 nastąpiła wydatna poprawa stanu gospodarczego naszego kraju wogóle, co oczywiście odbiło się również korzystnie na stanie przemysłu maszyn i narzędzi rolniczych.

Obecnie przemysł ten obejmuje około 200 wielkich, małych i średnich zakładów, których zdolność produkcyjna wynosi około 110.000.000 kg rocznie, co odpowiada sumie 110.000.000 złotych. Zakres produkcji obejmuje niemal wszystkie rodzaje maszyn i narzędzi, niezbędnych dla rolnictwa, z wyjątkiem maszyn żniwnych i wirówek do mleka.

Podkreślić zaś należy, że i sprawa produkcji traktorów została ruszona z martwego punktu, do czego najwydatniej przyczyniła się znana firma „Ursus“.

.....Obecnie sprawa organizacji produkcji traktorów rolniczych na szerszą skalę należy znowu do czołowych punktów programu fabrykacji i można mieć nadzieję, że zakłady „Ursus“, które zapoczątkowały pracę w tej dziedzinie, rozwiną ją poważnie, stwarzając typ polskiego traktora rolniczego.

Co do konjunktury obecnej i przyszłej należy stwierdzić, że w drugiej połowie r. 1926 zapotrze-

FABRYKA WYROBÓW METALOWYCH I BLASZANYCH

FR. STREHLAU
TORUŃ, RABIAŃSKA 4

TELEFON NR. 188

3985

Na Targu w Poznaniu

od 1 do 8 maja
w Wieży Górnoszląskiej

„POLTHAP“

Polskie Tow. Techniczne
dla Handlu i Przemysłu

Sp. z ogr. odp.

Warszawa, Chmielna 27

Tel.: 209-27 i 95-77.

METALE: Blachy, pręty, rury, druty
miedziane, mosiężne, alumi-
niowe, tombakowe, cynkowe i inne. Blachy
białe i czarne angielskie. Ołów, cyna i inne
surowce. Kupno starych metali.

„NAXOS-UNION” WYROBY
SZMERGLOWE:

Tarcze, pilniki, papiery, płótno, proszki,
tarcze filcowe, osetki.

OBRABIARKI DO METALI I DRZEWA

Aparaty do spawania Messer & Co
Wiertarki i szlifierki elektryczne

Nowoczesne amerykańskie urządzenia fabryk do
wyrobu fornierów, sklejek, skrzyń i innych arty-
4021 kulów z drzewa. 3998

Panie myślą,

3989

że maszyna amerykańska jest jakieś чудо, nie znając
mojej maszyny, a skoro zobaczą moją, przyznają, że
nie widzą różnicy i od razu kupują, mając przeszło
100 zł taniej i 10-letnią gwarancję.

T. Konikiewicz, Poznań, plac Nowomiejski 1a parter
Podziękowania napływają z domów najwyższej arystokracji.

**SPECIALNY SKŁAD ODZIEŻY
ROBOCZO-ZAWODOWEJ**
B. Hildebrandt
POZNAŃ UL. POCZTOWA 33 - TEL. 1471
3991

poleca:

PŁASZCZE I KITLE
dla mechaników, kowali,
blacharzy, stolarzy i t. d.

**FARTUCHY ZAWODOWE DAMSKIE
JAKI I BLUZY**
ślusarskie i monterskie.

Ubrania kotłowe i szoferskie.
Własna fabryka odzieży zawodowej.

KAGAŃCE DRUCIANE

wła nego wyrobu, dla psów wszy-
stkich ras, sprzedaje hurt. i detalicznie

R. GLINIECKI i S-ka
Kraków, ul. Szewska 2. Tel. 3080

Cenniki na żądanie 4013

„LAURA“
American Wringer Manufacture
ZŁADAC WSZĘDZIE

WYŻYMACZKI „LAURA“
Tylko za pomocą
osiągnąć można bez trudu szybkie pranie
na rozsykach
kulkowych

5-cio letnia
gwarancja.

Najlepsze
walc
gumowe
HOTWATER

Wyżymaczki „Laura“.

Jednym z poważniejszych wynalazków, które oddają
niezmiernego znaczenia przysługę czy to gospodarstwu do-
mowemu, czy to gałęzi przemysłu na małą skalę zakro-
jonego, przynajmniej u nas — to wyżymaczki, za pomocą
których osiągnąć można nader szybko i bez żadnego specjal-
nego trudu szybkie pranie. Większym popytem na terenie
Polski cieszy się wyżymaczka pod nazwą „Laura“, na łoż-
yskach kulkowych. Biuro sprzedaży na całą Polskę wspom-
nianych wyżymaczek, znajduje się w Sosnowcu, ul. Dekieria
13. Kto z Szanownych Czytelników naszych pragnie oso-
biście przekonać się o korzyściach nabycia takiej wyży-
maczki, niechaj zażąda szczegółowej, opróbkowanej oferty.

Biuro sprzedaży na całą Polskę:
„Laura“ American Wringer Manufacture
Sosnowiec, ul. Dekieria 13. Tel. 10-59 i 1-54.
3976

bowanie rolnictwa wzmoгло się ogromnie. Można powiedzieć, że składy zarówno fabryk, jak i kupców zostały zupełnie wyczerpane. Ta pomyślna konjunktura trwa i w sezonie wiosennym obecnym. Niepokoi jednak niezmiernie zapowiedziana możliwość podwyżki cen żelaza, której konieczną konsekwencją byłaby podwyżka cen maszyn i narzędzi. O ile chodzi o następny sezon letni i jesienny, to konjunktury będą tu zależały 1-o od ogólnej sytuacji gospodarczej, a 2-o od urodzaju.

Polski przemysł maszyn i narzędzi rolniczych, aby całkowicie wyczerpać swe zdolności produkcyjne, nie może się ograniczyć do rynku wewnętrznego, ale musi szukać odbiorców na rynkach zagranicznych. Naturalnymi rynkami dla naszej ekspansji są: Rosja, kraje bałtyckie, Bałkany i Turcja. Prace nad wzmoczeniem eksportu maszyn i narzędzi rolniczych do tych krajów zostały — po okresie depresji lat 1924—25 — zapoczątkowane i, według danych związku eksportowego przemysłu metalowego, eksport ten wynosił w r. 1926-ym:

do Rosji	655.348 kg	wartości 74.443 dol.
„ Turcji	146.527 „	17.905 „
„ Rumunii	115.384 „	11.788 „
„ Łotwy	110.955 „	14.875 „
„ Finlandji	16.379 „	1.400 „
„ Estonji	5.074 „	540 „

W roku 1927 wywieziono w styczniu do Rosji 46.700 kg wartości 5.830 dol., w lutym zaś do Rosji 101.651 kg wartości 11.274 dol., do Rumunii 16.243 kg wartości 2.068 dol., do Brazylii 4.047 kg wartości 481 dol.

Eksportem dotychczas trudni się zaledwie parę większych przedsiębiorstw. „Zjednoczenie Polskich Fabryk Maszyn i Narzędzi Rolniczych” wywiozło w r. 1926 fabrykatów za ogólną sumę 62.867 dolarów, a w styczniu i lutym 1927 r. za 40.953 dolarów. Ogół fabryk naszych udziału w eksporcie nie bierze, i skromne narazie rozmiary naszej ekspansji zagranicznej nie odpowiadają nawet w przybliżeniu naszym istotnym zdolnościom eksportowym, które oznaczyć można mniej więcej na 50 procent całkowitej zdolności wytwórczej.

Sprzedaż na rynku wewnętrznym odbywa się normalnie na kredyt wekslowy przeciętnie 6-miesięczny. Tylko w najgorętszym sezonie terminy są krótsze. Wynika z tego, że dla prosperacji przemy-

ślu tego jest rzeczą wręcz nieodzowną posiadanie w dostatecznej mierze kredytów dyskontowych, zapewnionych przez Bank Polski i Bank Gospodarstwa Krajowego. Maszyny i narzędzia w rolnictwie grają rolę inwestycji, to też rolnik przy ich kupnie zabiega o kredyt długoterminowy, jakiego udzielano ochoczo w stosunkach przedwojennych.

Sprzedaż na eksport odbywa się na kredyt wekslowy, 9—18 - miesięczny. W związku z tem sprawa redyskonta długoterminowych weksli walutowych, uzyskanych z eksportu, ma znaczenie pierwszorzędne. Niska stopa procentowa i możliwość redyskonta wspomnianych weksli przedewszystkiem decydują o możliwości rozwinięcia naszej ekspansji na rynkach zagranicznych, gdzie spotykamy się z poważną konkurencją przemysłu czeskiego i niemieckiego. O ile chodzi o jakość naszych fabrykatów, o ich ceny, wreszcie — o punktualność dostaw, to bezwarunkowo potrafimy dorównać naszym konkurentom zagranicznym. Gdybyśmy jednak mieli jeszcze samodzielnie finansować ten eksport, to już byłoby ponad siły przemysłu. Wobec tego, że sprawy eksportu, a w szczególności eksportu maszyn i narzędzi rolniczych, mają niezmiernie doniosłe znaczenie dla państwa, należy przypuszczać, że czynniki miarodajne nie pozostawiają tej gałęzi przemysłu jej własnemu losowi i przez odpowiednie zarządzenia dopomogą jej w jej zamierzeniach eksportowych.

Wreszcie pozostaje stwierdzić, że importujemy także maszyny i narzędzia rolnicze. Na import ten składają się trzy czynniki następujące: 1-o, sprowadzamy maszyny, których fabryki krajowe nie produkują, 2-o takie, które wymagają długoterminowego kredytu, jak np. garnitury parowe i 3-o, mamy t. zw. import tradycyjny, a więc wwóz produktów czeskich do Małopolski i niemieckich do b. dzielnicy pruskiej.

Import tej trzeciej kategorii nie ma najmniejszego uzasadnienia, musimy dążyć do jego najszybszego wyeliminowania. Nasz własny przemysł maszyn i narzędzi rolniczych wystarczy zupełnie dla zaspokojenia wszystkich potrzeb rynku wewnętrznego, gdyż wyroby naszych fabryk nie tylko nie ustępują zupełnie wyrobom fabryk czeskich i niemieckich, a niejednokrotnie znacznie je przewyższają. Z. B.

Pożyczka amerykańska dla Syndykatu Żelaza ?

Podczas pobytu wicepremiera Bartla na Górnym Śląsku odbyły się narady w sprawie zapotrzebowania kolei polskich na szyny, których od lat wielu nie odnawiano. Rząd bowiem nie ma środków i funduszy, potrzebnych na zakup szyn, huty zaś polskie również nie posiadają kapitałów, któreby umożliwiły udzielenie rządowi kilkuletniego kredytu.

W naradach wspomnianych wicepremier Bartel złożył oświadczenia, z których wnioskować było można, jakoby rząd mógł każdej chwili bez większych trudności uzyskać kredyty na ten cel. W rzeczywistości jednak rząd nie zdołał sprawy tej posunąć naprzód.

Wobec tego Syndykat Żelazny sam zaczął zabiegać o uzyskanie pożyczki na ten cel. Mianowicie zaś nawiązał stosunki z finansjerą wiedeńską, od której — zresztą jako pośrednika — uzyskał ofertę na pożyczkę w wysokości 10 milionów dolarów.

W związku z tem przed tygodniem w Katowicach bawił przedstawiciel jednego z największych banków nowojorskich, który wspólnie z innymi bankami amerykańskimi gotów również udzielić pożyczki hutnictwu polskiemu. Istnieją pewne widoki urzeczywistnienia tej transakcji, której korzyści są oczywiste: huty zatrudnione byłyby na czas dłuższy, a stan naszej sieci kolejowej poprawiłby się stosownie do coraz wzrastających wymogów życia gospodarczego.

Sieredzki i Szulc T. z o. p.

3210

Centrala Maszyn i Narzędzi

Telef. 3450

Poznań

ul. św. Marcina 43

Telef 3480

Reprezentanci na Województwo Poznańskie:

Huty Bismarka w Hajdukach Wielkich (G. Śl.) — Stal szybko tnąca, narzędziowa, konstrukcyjna, maszynowa, kute części stalowe i surowiec żelaza.

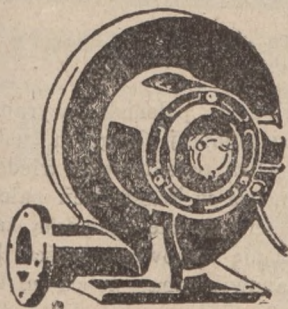
„Cebeo”, Centralne Biuro Sprzedaży Odlewów Ogrzewalnych fabryk: Rohn, Zieliński i S-ka w Warszawie, Tow. Akc. „Staporków” w Staporkowie, „Kamienna — Jan Witwicki” w Kamiennie. Radiatory — rury żebrówce i łączniki do takowych.

Tow. Akc. „Staporków” w Staporkowie: Surowiec odlewniczy, rury zlewowe i wodociągowe oraz odlewy do celów kolejowych i przemysłowych.

S-ki Akc. „Val D'Or”. Francja: Wiertarki stołowe, ściennie, radjalne, ręczne, pierśiowe, uchwyty do wiertarek, korby wszelkich systemów, imadła precyzyjne i szlifierki.

Polecają do natychmiastowej dostawy ze składu:

Obrobiarki do drzewa i metalu. Maszyny blacharskie. Nożyce i dziurkacze do blachy. Narzędzia pneumatyczne. Piłniki krajowe i angielskie. Wszelkie narzędzia. Łożyska kulkowe i samosmarujące oraz wszelkie części transmisyjne. Pasy skórzane i z sierści wielbłądziej. Tarcze i wyroby szmerglowe, krajowe i zagraniczne. Artykuły techniczne. Aparaty do spawania. Stal do różnych celów. Rury gazowe i kotłowe. Oryginalne szwajcarskie łączniki marki + G F +. Armatury i artykuły instalac.

Wentylatory

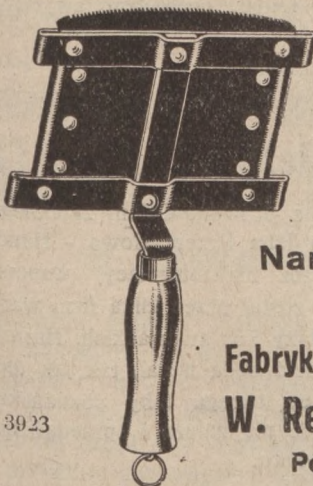
na każde ciśnienie
i każdą wydajność

dostarcza

Fabryka Maszyn Górniczych

3296

Katowice-Załęże.

Zgrzebla do koni

Szufelki do węgla

„ do śmieci

Haki do łóżek

Narożniki do okien

Wielkopolska

Fabryka Wyrobów Metalowych

W. Ressel i A. Olejniczak

Poznań, Łazarska 2.

3923

TACZKI ŻELAZNE

w trzech wielkościach do-
starcza hurtownie i detalicznie

**Fabryka Maszyn Precyzyjnych
„INVENTIA” T. A. Poznań**

ul. Łazarska 6 — Tel. 60-36

3065(4)

Szlifowanie cylindrów

30—200 m/m \pm z 1/100 m/m dokładności na specjal-
nej automatycznej maszynie do szlifowania cylindrów
szwajcarskiego fabrykatu L. Kellenberger, Szwajcaria

Wykonuje się:

łoki wszelkich rozmiarów

pierścienie tłokowe

sworznie tłokowe

**pierwszo-
rzedny
odlew**

3796

stal chromniklowa, cementowane i szlifowane
z 1/100 m/m dokładnością

zawory

z wysoko wartościowej stali chromoniklowej
dostarcza szybko — precyzyjnie — tanio

jedynie specjalne przedsiębiorstwo

tego rodzaju w Polsce

R. Gunsch, Motory

ul. Wielka 6

Poznań

Tel. 3928

Warsztaty - Rabat

Kosztorysy bezpłatnie

„Der Eisenhändler”

Otto Hoffmann Wydawnictwo w Bunzlau na Śląsku.

Znane najlepsze i ulubione pismo
fachowe dla branży żelaza, towa-
rów żelaznych, narzędzi, sprzętów
domowych i kuchennych oraz han-
dlu maszyn itp. Najlepszy infor-
mator źródeł zakupu i organ ogło-
szeniowy dla wymienionych branż.

Wychodzi od 30-tu lat i dwa razy w tygodniu.

Na życzenie wysyła się numery na okaz.

Administracja „Rynku Metalowego i Maszynowego”
Poznań, Wielka 10. — Tel. 2277.

Górnośląski przemysł węglowy w marcu 1927 r.

Wydobycie węgla w miesiącu marcu wynosiło w Zagłębiu Górnośląskim 2.143.034 ton (w lutym 2.467.623 ton) w porównaniu więc z lutym spadło o 323 tys. ton, aczkolwiek marzec miał więcej 3 dni robocze. W związku z tem i dzienne wydobywanie, wynoszące w lutym 107 tys. ton dziennie, spadło w marcu do sumy 82 tys. ton.

Zbyt tak na rynku krajowym łącznie z własnym zużyciem, jak i zagranicę, również uległ pogorszeniu. Gdy w lutym łączny zbyt wynosił 2.333.168 ton, to w marcu 1.958.731 ton, czyli o 374 tys. ton zmniejszył się zbyt w marcu. Z ogólnego zbytu w marcu zagranicę wywieziono 694.808 ton, co w porównaniu z lutym stanowi spadek 70 tys. ton, a na rynku wewnętrznym zbyt spadł o 304 tys.

ton, osiągając cyfrę 1.263.923 ton, łącznie z własnym zużyciem. Zwały węgla, wynoszące w dniu 1 marca rb. 826 tys. ton, powiększyły się w ciągu miesiąca prawie o 200 tys. ton, osiągając na dzień 1 kwietnia rb. 1.021 tys. ton.

Dalej zapotrzebowanie wagonów w marcu było pokryte niemal całkowicie, ale wykazuje ono poważną redukcję, gdy bowiem zapotrzebowanie na wagony w lutym wynosiło przeciętnie dziennie 9.218 wagonów, to w marcu tylko 5.708, czyli przeciętnie mniej dziennie o 5.510 wagonów.

Najpoważniej znalazł eksport do Austrii, bo o 50 tys. ton, dalej do Włoch o 60 tys. ton, natomiast eksport do krajów północnych wykazuje pewną małą poprawę.

Światowa produkcja ołowiu.

Według sprawozdania amerykańskiego biura statystycznego metalowego światowa produkcja ołowiu w styczniu 1927 r. wynosiła 155.000 ton, co równa się mniej więcej produkcji w grudniu 1926 r. Na poszczególne kraje przypadają kwoty następujące (w tonach):

Stany Zjednoczone	52 677
Meksyk	19 932
Kanada	13 546

Hiszpania z Tunisem	11 497
Italia	2 314
Niemcy	7 500
Polska	2 000
Australja	16 417
Burma	5 320
Rodezja	560
Kraje pozostałe (szacunk.)	23 000
Rosja w styczniu zakupiła w Niemczech	2 000 ton ołowiu.

O naruszenie prawa patentowego.

Ciekawa rozprawa w Sądzie Okręgowym w Łodzi.

Sąd Okręgowy w wydziale handlowym w Łodzi rozpatrywał ostatnio ciekawą sprawę, posiadającą doniosłe znaczenie precedensu dla stosunków patentowych pomiędzy łódzkiemi firmami. Wiedeńska firma „Gefia“ wytoczyła powództwo cywilne przeciwko firmie „Wotan“, której właścicielem jest Tadeusz Filcek. Firma wiedeńska domagała się uznania, iż paleniska wyrabiane przez firmę „Wotan“ naruszają prawa firmy „Gefia“, przysługujące jej na mocy patentu.

Na rozprawie sądowej przedstawiciele firmy wiedeńskiej oświadczyli, że wystosowali list do firmy „Wotan“ z żądaniem zaprzestania wyrabiania palenisk. Firma łódzka nie udzieliła na to żadnej odpowiedzi. Wobec doniosłego znaczenia tej sprawy, Sąd Okręgowy w Łodzi dopuścił do

konania przez biegłych oględzin palenisk, wyrabianych przez obie firmy. Na podstawie opinii biegłych, ustalono, że nastąpiło tu naruszenie prawa patentowego wiedeńskiej firmy, ponieważ pewne odrębności w konstrukcji palenisk z punktu widzenia prawa patentowego nie posiadają żadnego znaczenia prawnego, albowiem nie stanowią nowości. Z tego względu Sąd Okręgowy postanowił uznać, że paleniska wyrabiane przez firmę „Wotan“, Tadeusz Filcek, a noszące nazwę „Wotan“, naruszają prawa firmy „Gefia“ Aktien Gesellschaft für Industrielle Anlagen oraz zobowiązać firmę „Wotan“ w Łodzi do zaprzestania wytwarzania i zbywania palenisk, stanowiących naruszenie patentu. Spółka wiedeńska wystąpiła na podstawie prawa patentowego przeciwko firmie „Wotan“ w Łodzi, dochodząc swych szkód i strat.

W sprawie Syndykatu Kos w Warszawie.

W jednym z pism poznańskich ukazała się notatka następująca:

„Hurtownicy i importerzy kos utworzyli syndykat ze wspólnym biurem sprzedaży w Warszawie. Do Syndykatu tego należą fabrykanci zagraniczni. Syndykat ustanowił ceny, a kupcy nie mogą dostać kos — gdzieindziej. Syndykat rozpoczął od kos, a ma także przyłączyć pokrewne wyroby, jak noże maszynowe“.

Powyższa notatka wywołać może mniemanie, że handel hurtowy, względnie import kos, został w Polsce zmonopolizo-

wany, co mija się zupełnie z prawdą. Celem zapobieżenia nieporozumieniom stwierdza Izba Przemysłowo - Handlowa, że według posiadanych przez nią informacji wspomniany „Syndykat Kos“ utworzony został przez kilka firm warszawskich celem zakupu i sprzedaży kos austriackich. Hurtownicy b. dzielnicy pruskiej prowadzić będą nadal, tak jak dawniej kosy westfalskie. Hurtownicy okręgu Izby poznańskiej do Syndykatu Kos w Warszawie nie należą i sprzedaż kos nie została ujęta w ramy syndykatu.

Tow. Akcyjne PRZEMYSŁU METALURGICZNEGO w POLSCE Radomsko

2984

Adres telegraf.: „Metal”

Telefon nr. 22

WYRABIA:

DRUT żelazny i stalowy ciągniony, drut miedziowany, drut kołczasty.

GWOŹDZIE wszelk. rodzaju, sprężyny meblowe, nity żelazne i miedziane.

ŚRUBY i wkrętki do mebli, podkładki wkrętki do drzewa żel. i mosiężne, wkrętki kute, śruby jasne do metali.

ŁOPATY i szpadle wszelkich kształtów i gatunków z trzonkami lub bez.

WIDŁY stalowe.

KONSTRUKCJE ŻELAZNE, jako to: dachy, mosty, zbiorniki, pomosty, kolejki przenośne, zwrotnice kolejowe, rozjazdy i zwrotnice tramwajowe, wagoniki, kolejki napowietrzne, dźwigi i krany, szkielety wież kościelnych, taczki żelazne i t. d.

Artykuły do szlifowania

jak płótna, papiery, tarcze szlifiercze: ze szmerglu „Naxos”, korundu i karborundu. Minerale mielone, szmergiel i pomeks wszelkich grubości

poleca

Haeberle i S-ka Tow. Kom.

Pierwsza Polska Fabryka WYROBÓW SZMERGLOWYCH

2796

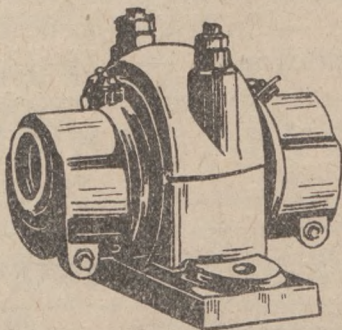
Grodzisk - Mazowiecki

3724

Wytwórnia Pędni, Maszyn i Odlewnia Żeliwa KRAWCZYK i S-ka w Zawierciu

Specjalność: PĘDNI, odlewy maszynowe i budowlane żeliwne i bronzowe, koła zębate stożkowe i czołowe.
STALE NA SKŁADZIE SPRZĘGŁA CIERNE HILLA.
Całkowite urządzenia elewatorów i transporterów zbożowych i węglowych.

OKNA ŻELAZNE KUTE.

WŁASNE BIURO w Warszawie,
ul. Krucza 16, tel. 105-17.

Znak

fabryczny

Firma egzystuje od roku 1905

CYNKOWNIA WARSZAWSKA

(właśc.: Inż. T. Rapacki i Z. Święcicki)

w Warszawie, ul. Boduena 3, telef. 52-07, 52-77

poleca:

BLACHĘ ŻELAZNĄ CYNKOWANĄ w gatunku najwyższym różnych wymiarów i grubości
Tłoczoną dachówkę blaszaną cynkowaną,
Akcesoria dachowe żelazne cynkowane,
Parniki do kartofli i paszy, kubły, kociołki do bielizny, wanienki do zmywania naczyń, wanny kąpielowe i inne wyroby żelazne cynkowane.

Przyjmuje do ocynkowania różne przedmioty żelazne.

BLACHĄ ŻELAZNĄ CYNKOWANĄ wyrobu Cynkowni Warszawskiej pokryto przeszło 20,000 budynków w Polsce.

3651

WALTER HOENE GDAŃSK T. Z o. p.

Fabryka kolejek polnych

GDAŃSK, Stadtgraben 13

Szyny, bocznice kolejowe, zwrotnice, tarcze obrotowe, wózki wywrotowe, wagony towarowe, wagoniki do buraków, lokomotywy, podkłady.

3139

ODDZIAŁY:

Warszawa Poznań Katowice
Pl. Dąbrowskiego 2, m. 3. ul. Podgórna 10 a. ul. Plebiscytowa 31.

Przedstawicielstwa:

na Wielkopolskę: Biuro Inżynierskie St. Grabianowski i S-ka w Poznaniu, Plac Wolności 14 a, tel. 40-10 i 40-11, tamże stałe na składzie konsygnacyjnym: wałki transmisyjne, łożyska, wieszaki Sellersa, koła pasowe i t. p.

na Pomorze: Biuro Inżynierskie St. Grabianowski i S-ka w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 66, tel. 912.

na Małopolskę Zachodnią: Inż. J. Lombardo w Krakowie, ul. Szewska 24.

na Zagłębie Dąbrowskie i Górny Śląsk: Inż. St. Okoński, Sosnowiec, ul. Kaliska 1c, telefon 694.

3677

◆◆ | Z BRANŻY | ◆◆

Sprawa pożyczki dla przemysłu górnośląskiego.

Pertraktacje przedstawicieli sfer przemysłowych Górnego Śląska z konsorcjum zagranicznym w sprawie pożyczki 10 milionów dolarów dla hutnictwa uległy zwłoce do chwili, uzgodnienia stanowisk w tej sprawie trzech ministerstw: Komunikacji, Skarbu oraz Przemysłu i Handlu.

Chodzi o sprawy następujące: przemysł pożyczkę powyższą zaciąga na finansowanie dostaw dla Polskich Kolei Państwowych, sięgających 250 tys. ton i 50 tys. ton materiału łącznikowego.

Na uzyskanie powyższej pożyczki potrzebna jest gwarancja rządowa. A zatem wymienione wyżej ministerstwa muszą uzgodnić linię postępowania, gdyż pożyczka gwarantowana przez rząd, a zaciągnięta przez przemysł hutniczy, będzie spleciona w znacznej mierze w zależności od rat wnoszonych przez Ministerstwo Komunikacji za poczynione zamówienia.

A zatem dwie sprawy: zamówień i pożyczki stoją z sobą w związku nierozdzielalnym.

Cele pobytu Shurmana na Górnym Śląsku.

Według kursujących pogłosek powodem odwiedzin obu dyplomatów amerykańskich Stetsona i Shurmana z początkiem kwietnia w Katowicach była chęć zetknięcia się z przedstawicielami amerykańskich kół przemysłowych, pracujących w przemyśle górnośląskim, celem zbadania warunków i okoliczności, wśród jakich pracuje kapitał amerykański w Polsce. Ambasador Shurman informował się szczegółowo o roli Niemców w przemyśle górnośląskim, o stanie liczbowym ich zatrudnienia, kwalifikacjach itd. Wiadomości tych udzielał generalny dyrektor Gieschego Brooks, przedstawiciel amerykańskiej grupy Harrimana.

Wielkie zamówienie z Japonii dla Tow. „Ferrum“.

Jak się dowiadujemy z zupełnie miarodajnego źródła, Sp. Akc. „Ferrum“ w Katowicach otrzymała wielkie zamówienie z Korei na dostawę ca. 6.000 ton kuto-żelaznych rur spawanych na wysokie ciśnienie. Wartość zamówienia obliczają na 800.000 dolarów.

Rury te służyć mają dla zakładów hydro-elektrycznych, których początkowa wytwórczość wynosić będzie 70 tysięcy K. W. Zakłady te między innymi dostarczać będą energię elektryczną dla największych w Japonii fabryk nawozów sztucznych, położonych na wybrzeżach Korei. Pertraktacje, połączone z uzyskaniem powyższego zamówienia, przeprowadził jeden z dyrektorów T-wa „Ferrum“, specjalnie delegowany w tym celu do Japonii.

Uzyskanie tak poważnego zamówienia, sięgającego prawie miliona dolarów, pomimo ostrej konkurencji ze strony fabryk włoskich, niemieckich i amerykańskich — przypisać należy kilkudziesięcioletniemu doświadczeniu T-wa, posiadaniu własnych patentów, dokładności w wykonywaniu zamówień i świetnej służbie zagranicznej. Transakcja ta przyczyni się niewątpliwie do podniesienia opinii zagranicznej o naszej produkcji żelaznej.

Poprawa sytuacji w hutnictwie.

Ostatnimi czasy wzrosło wydatnie zapotrzebowanie krajowe na wszelkie gatunki żelaza. A wobec tego, że i na zdobytych rynkach zagranicznych pozycja żelaza naszego jest ciągle mocna, w hutnictwie Górnego Śląska daje się zauważyć znaczna poprawa sytuacji. Jak nam komunikują, w najbliższym czasie uruchomione zostaną nowe piece martenowskie, które od dłuższego czasu stały nieczynne.

Huta Królewska i Laury

wyprodukowała w marcu rb. 33.600 ton stali surowej, przekraczając w ten sposób produkcję przedwojenną.

Rynki zbytu w Bułgarii.

Izba Przemysłowo - Handlowa w Poznaniu podaje zainteresowanym do wiadomości, że Bułgaria importuje bardzo wielkie ilości maszyn i przyrządów rolniczych. Największe zapotrzebowanie jest na następujące artykuły: plugi, traktory, żniwiarki i młocarnie. Cena tych ostatnich waha się, zależnie od rozmiarów i od firmy od 200—300.000 zł. i powyżej. Zaznaczyć należy, że wszelkie maszyny i przyrządy rolnicze stosownie do poz. 510 bułgarskiej taryfy celnej wolne są od wszelkich opłat celnych. Artykuły te uiszczają jedynie 3 proc. ad valorem stawki akcyzowej statystycznej i t. p.

Podstawienie wagonów 10-cio tonowych.

Na skutek interwencji Izby Przemysłowo - Handlowej w Poznaniu w Ministerstwie Przemysłu i Handlu w sprawie pobierania przez Koleje Państwowe, w razie podstawienia wagonu 15-tonowego zamiast zażądanego 10-cio tonowego, frachtu od ładowności wagonu 15-tonowego, — Ministerstwo Komunikacji przyrzekło usprawnić podstawianie wagonów 10-cio tonowych, nie zgodziło się jednak na zmianę przepisów taryfowych w tym kierunku, że w razie zażądania wagonu 10-cio tonowego, a podstawienia przez kolej 15-tonowego, fracht pobiera się od ładowności 10-cio tonowego.

Nowy warsztat blacharski w Pielplinie.

Dowiadujemy się, że p. B. Przybielski otworzył w połowie marca w Pielplinie przy ul. Kościuszki nr. 7 nowy warsztat blacharski, zyskując już w pierwszych dniach swej praktyki szerokie koło klientów.

Standing

LAKIERY dla przemysłu. — FARBY do wagonów i farby olejne. — FARBY odporne na rdzę. — LAKIERY wierzchnie i do szlifowania. — SZPACHTLÓWKI, LAKIERY ASFALTOWE.

Uprasza się zażądać oferty.

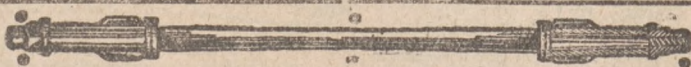
3175

„STANDING“ FABRYKA LAKIERÓW I FARB S. Z O. O.
GDAŃSK - WRZESZCZ, Friedensschluss

Telefon nr. 41698 — Adres telegr.: Standing

Włocławskie Młotownie Parowe i Fabryka Osi • J. Szwarz, Włocławek

Telefon Nr. 21

Adres telegraficzny:
Szwarc-Włocławek

polecają: Osie toczne do wozów i powozów

L. ŁAZARSKI i S-ka

Poznań

ul. Zwierzyniecka 8. — Telefon 61-75

3860

**Części zapasowe
maszyn żniwnych i rolniczych**

oraz wszelkie wyroby firmy P. D. Raspe Söhne, Solingen.

SKŁADNICA

rozmaitych części do kosiarek, żniwiarek i
wiązarek wszelkich systemów.

Siewników Westfalja — Siewników rzędowych — Opelaczy różnych systemów — Kultywatorów — Grabi konnych i przetrząsaczy — Bijaki i lisztwy do młóckarni parowych. — Łożyska kulkowe i rolkowe — Sprężyny — Nity — Śruby — Wszelkie piły dla rolnictwa i przemysłu — Lemiesze i odkładnie. 3860

Windy — Lewarki — Noże do sieczkarni — Klucze do muterek wszelkich profilów.

Zastępstwo główne na Wielkop. i Pomorze

samochodów i części do nich

słynnej francuskiej fabryki „Mathis.”

PASY

skórzane i z sierści wielbłądziej

troki surowcowe, pergaminowe, wosk do pasów, łączniki Jacksona, Harrisa i t. p. Rury żelazne, mosiężne, miedziane, ołowiane. Blacha żelazna, mosiężna, miedziana, ołowiana, aluminiowa, stalowa. Żelazo okrągłe, płaskie, winklowe, korytkowe, pręty mosiężne, miedziane. Nity żelazne, mosiężne, miedziane. Śruby żelazne, mosiężne, miedziane polecają 3876

St. Grabianowski i Ska.

Oddział w Poznaniu

Oddział w Bydgoszczy

Pl. Wolności 14a - tel. 4010 i 4011.

Dworcowa 66 - tel. 912.

**Siekiera, toporki,
młotki, babki,
łomy, tyranki**

i inne wyroby masowej produkcji kuźnictwa poleca

FABRYKA MASZYN I MŁOTOWNIA

OLDAKOWSKI i NEUMARK

2763

właśc.: Edward Neumark

ŁÓDŹ - UL. ZAKĄTNA 81.

UNION Wirówki do mleka

UNION

3593

35 - 450 litrów niezerwane w konstrukcji i wydajności, już ocalone do starego loko Poznań i Gdańsk

Erwin Uthke

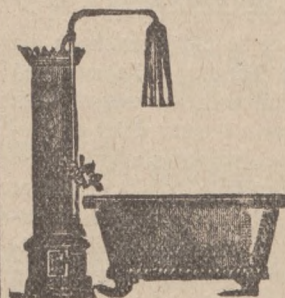
Filja Poznań, ul. Towarowa 21 a Telefon 1837

Centrala:

Gdańsk

Boettchergasse 23-27 Tel. 7788

A. STANEK

FABRYKA WANIEN

i PIECY KĄPIELOWYCH

ORAZ WSZELKICH WYROBÓW
BLASZANYCH

POZNAŃ

Mała Garbary 7a

Telefon 33-50 Zał. w r. 1898.

1786

U specjalisty

należy kupować przybory do

samorodnego spawania

palniki, węże, reduktory, druty,
proszki, tlen, wodór, acetylen, karbid

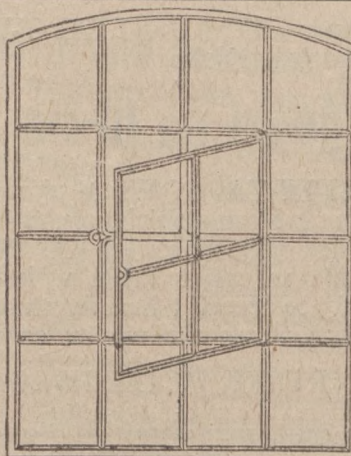
wiertła kręte

3442

żarówki elektryczne specjalne dla warsztatów

Jerzy Dziembowski, Bydgoszcz

pl. Wolności 1, tel. 15 - 14

**FABRYKA KRAT
i OKIEN KUTYCH**

Edward Siwka

ŚRODA, ul. Ogrodowa 5.
Telefon 127

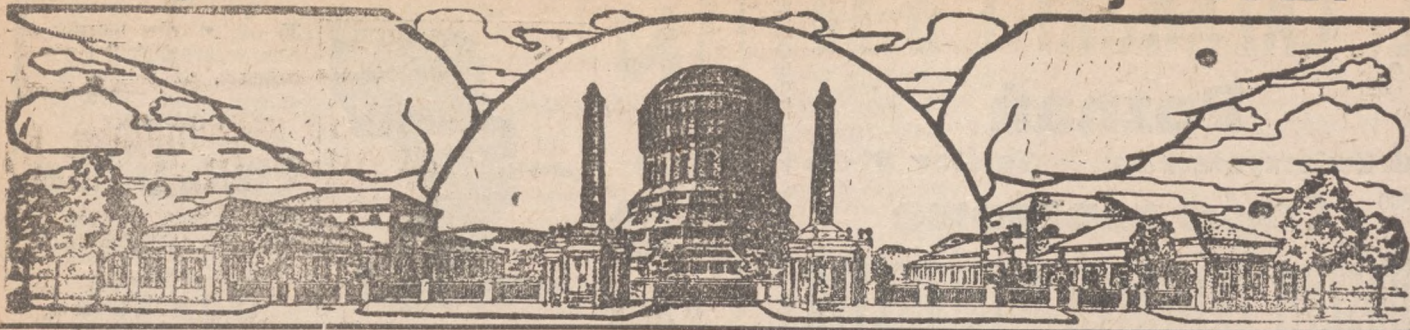
dostarcza

wszelkiego rodzaju okna
żelazno-kute, bramy, płoty,
kratki grobowe i t. d. w
artystycznym wykonaniu.
Cenniki i prospekty
na żądanie.

Kosztyorysy darmo.

3816

Targi Poznańskie od 1—8 maja 1927

Przed Międzynarodowym Targiem w Poznaniu.

Zgłoszenia wystawców tak krajowych, jak i zagranicznych, które dotychczas napływały, uprawniają w zupełności do stwierdzenia, iż Targi będą bogato obsłane. Ilość zgłoszeń wystawców, tak krajowych jak i zagranicznych, jest tak wielka, że w niektórych branżach zabrakło już miejsc w dotychczasowych ubikacjach targowych, wobec czego Dyrekcja Targu zmuszona jest zająć dotychczas jeszcze nie wykorzystane dla celów targowych budynki na terenie Targu. — Ze zgłoszeń krajowych na szczególne wyróżnienie zasługuje udział ziem wschodnich, na przykład Polesie wystawia bogaty dział drzewny, dział produkcji zwierzęcej, roślinnej, przemysłu ludowego, wikliniarski i t. p. Gremialny udział weźmie polski przemysł chemiczny, czego wyrazem są liczne zgłoszenia fabryk chemicznych. — Z wystawców zagranicznych oficjalny udział weźmie Belgia, której dział będzie bogato reprezentowany przez fabryki broni, konfekcji, galanterji i firmy kolonialne. — Liczne wycieczki i zjazdy, które odbędą się w czasie Targów, świadczą o wielkiem zainteresowaniu sfer gospodarczych. Dla wygody publiczności Miejski Urząd Targu Poznańskiego (Poznań, Głogowska 42) urzęduje w swem biurze od godz. 8 do 13 i od 15 do 18, a w sobotę od 8 do 14 bez przerwy.

Dyżury Giełdy Zbożowej i Towarowej na Targach Poznańskich.

Celem ułatwienia kupcom krajowym i zagranicznym osiągnięcia informacji fachowych przy zawarciu transakcyj na tegorocznych Międzynarodowych Targach Poznańskich, Rada Giełdy Zbożowej i Towarowej w porozumieniu z Dyrekcją Targu Poznańskiego urządza w czasie Targu stałe dyżury w ubikacjach targowych.

Z. S. S. R. a Targi Poznańskie.

Dyrekcja Targu Poznańskiego otrzymała oficjalną wiadomość z Tyflisu, iż Zakaukaskie Państwowe Eksportowo - Importowe Biuro Handlowe przy Urzędzie Komisarjatu Handlu Zagranicznego postanowiło przyjąć udział w tegorocznych Międzynarodowych Targach Poznańskich, wystawiając następujące eksponaty: tytoń, kawior, forniery, wodę mineralną „Borżom” oraz suszone owoce kaukaskie.

Przedstawiciele kupiectwa austriackiego przybywają również.

Przedstawiciel nasz z Austrii donosi, iż przybędzie na Międzynarodowy Targ w Poznaniu wycieczka kupców austriackich branży spożywczej, drzewnej i produktów rolnych.

Udział Węgier.

Dzięki pertraktacjom, które przeprowadził zagranicą z odnośnymi sferami gospodarczymi Węgier dyrektor Targu Poznańskiego, p. Krzyżankiewicz, przybędzie na tegoroczne Targi Poznańskie wycieczka kupców węgierskich. Przemysł węgierski weźmie udział również jako wystawca na Międzynarodowych Targach w Poznaniu.

Wycieczka turecka w Poznaniu.

Targ Poznański otrzymał oficjalną wiadomość z Ministerstwa Przemysłu i Handlu, że Radca Handlowy przy Poselstwie Polskiem w Konstantynopolu organizuje wycieczkę turecką do Polski, złożoną z przedstawicieli sfer gospodarczych. Wycieczka ta przybyć ma do Poznania, dnia 6 maja i zabawi do dnia 8 maja godziny 1-ej po północy. Wycieczka składać się będzie z 20—25 osób.

Następny numer „RYNKU METALOWEGO I MASZYNOWEGO” wyjdzie w znacznie zwiększonym nakładzie już jako

wydanie targowe na III-cie Międzynar. Targi Poznańskie.

NASZE ZESZYTY TARGOWE, drukowane w zwiększonym nakładzie dla propagandy i kolportażu na Targach Poznańskich, cieszą się ustaloną najlepszą opinią, zyskując co rok szerokie poparcie sfer gospodarczych. NASZE ZESZYTY TARGOWE ze względu na rozpowszechnienie pisma w całym kraju w kołach branżowych, są szczególnie celowym środkiem reklamy dla wytwórców i hurtowników i dlatego każdy z nadarzającej się sposobności korzystnego zareklamowania się winien co rychlej skorzystać.

ADMINISTRACJA „RYNKU METALOWEGO I MASZYNOWEGO”, POZNAŃ, WIELKA 10.

Poważne źródła dostawcze

SPRĘŻYNY do samozamykaczy i drzwi pędłowych taśmowe i spiralowe oraz wszelkie inne dla drobnego przemysłu podług wzoru lub rysunku, własnej fabrykacji poleca
W. Narożny i S-owie, Poznań 1, ul. Ogrodowa 15/16
Telefon 2658. 3337c

Naczynia mleczarskie, naczynia kuchenne, wyroby blaszane ty now., kotły, zbiorniki do wody, mleka itp.
J. Wiśniewski, Zakł. Blacharskie w Warszawie, Nowy Świat 62. Tel. 268-19 3125

Śruby „HELIOS“ do drzewa toczone, mosiężne i poniklowane Wszelkie części fasonowe mos.
Poznań, Rynek Łazarski 8. Tel. 6543. (2967

Narzędzia precyzyjne Przekroje (sznyty), ma- tryce (sztance), formy i tłocznie do fabrykacji artykułów masowych z metalu, celulozoidu, papieru, akory, jako też do artykułów chemicznych, mydła, pasty etc. wykonuje na zamówienie. Dostarczam i wykonuję artykuły masowe podług wzoru sztancowane, tłoczone i dęte. Wykonuję wszelkie prace tokarskie po cenach umiarkowanych. Za fachowe i wzorowe wykonanie gwarantuję długoletnią praktyka zagraniczną. JAN ŁAZAROWICZ I S-ka, POZNAŃ, ul. Mostowa 15. 2687

IMADŁA RÓWNOLEGŁE 80 — 150 szerokości.
Motor Polski T. A., Żnin. 3288

Hurt. rowerów, maszyn do szycia i części za- pasowych oraz broni i amunicji
HURTOWNIA PNEUMATYKÓW T. z o. p. OSTRÓW (Wlkp.)

Kuchenki gazowe 3615a
1 - 2 i 3 płomienne,
Tow. Akc. „WIEPOFANA“ Poznań-Dąbrowskiego 81 - tel. 61-56

Fabryka wyrobów aluminiowych w Drawskim-Młynie (Wlkp.) dostarcza
łyżki i łyżeczki aluminiowe

Armatury wodociągowe, gazowe, ogrzewalne, toa- letowe poniklowane oraz specjalne dla cukrowni, papierni, cementowni, fabryk chemicznych itp., **noże metalowe** dla fabryk papieru, **odlewy** według własnych i nadesłanych modeli z różnych aliaży dostarcza: Fabryka armatur i wyrobów metalowych firmy Towarz. Kontynentalne dla handlu żelazem w Krakowie - ul. A. Potockiego 8. 3142
Specjalność: bronz fosforowy odporny na kwasy.

Pomorska Fabryka Samochodów, Motorów i Maszyn
Bracia Cierplakowscy, Toruń, Szosa Cholewińska 53, Tel. 1471, dostarcza **wszelkie części samochodowe**

Gwoździe - nity - śruby 2865
M. MATUSZEWSKI - POZNAŃ, Przemysłowa 22

Zasuwiki do szaf 3723
z blazką ochronną wyrabia
Suwalski, Poznań, ulica Niegolewskich

Plomby ołowiane w różnych wielkościach 2866
i w każdej ilości poleca
Stec & Lisowski, Fabryka plomb, Toruń, Kochanowskiego 1a

S.E.E. „Suchy Element Elektryczny“ Fabryka ogni- w galwanicznych 2978
w Zawierciu, Województwo Kieleckie.

VULKAN rozczyń gumowy wyrabia w najlepszym gatunku 3790
(Gummilösung) **GUMY**
Poznań, ulica 27 Grudnia 15

ARMATURE do instalacji ogrze- wania centralnego:
krany-regulatory, zasuwy Peeta, odwadniacze i t. p.

armaturę przeciwpożarową, wodociagową i kąpielową
w wytwornem wykonaniu polecają
Janczewski i Freymark, Warszawa, Mokotowska 49.

Butniki, chłodniki do samochodów, tanki do benzyny, wiadra do węgla, powieszaki do obrazów i inne artykuły blaszane poleca korzystnie St. Gulczyński
Poznań, ul. Dąbrowskiego 90. telefon 6679

 Rowery, ramy, kierownice, wi- delki, podpórki siodeł- kowe poleca najtaniej z gwarancją na wytrzymałość
Fabryka Maszyn Precyzyjnych i Rowerów
„INVENTIA“ Tow. Akc. w POZNANIU

Rury i kolana wyrabia jako swoją specjalność 2885
JAN MIKUT
POZNAŃ, GRUNWALDZKA 25.

 Druciane KŁATKI dla ptaków 2888
wyrabia masowo
St. Błażejczak, Poznań, Dąbrowskiego 1.

Drawska Odlewnia żelaza i Fabryka Maszyn
Drawski-Młyn (Wielkopolska)
poleca **odlewy żeliwne** o doskonałej jakości
2902 Dostawa terminowa. Piec codziennie czynny.

Odlewnia Metali i Warsztaty Mechaniczne
„Wartome“, Poznań, ul. Polna 8. 2862

PRACOWNIA DIAMENTÓW DO RZNIĘCIA SZKŁA I DO TARCZ SZMERGLOWYCH 3133
 H. SZEFTEL
Warszawa, Graniczna 16
Egz. od 1882 r.

Zamki, zapory i zatrzaski patent. do drzwi
FERROPOL Sp. z o. o. Poznań, Św. Marcin 46. 3974

Wolne miejsce.

Ręczne magle domowe i wszelkie maszy- ny rolnicze poleca
Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza. Bracia Biskupscy S. A. w Kołomyi, 1781

 MANOMETRY 3667
do pary, wody, amoniaku, specjalne wykonanie do parowozów i turbin, ciepłomierze rejestrujące na wielką odległość, pirometry i t. p.
St. Duchowski - Biuro inżynierskie
Tel. 32-26 Poznań Poczta 21.

Oliwiarki do wszystkich celów
  W. Gierczyński I S-ka
POZNAŃ, Św. Marcin 13
Tel. 1885.

DZIAŁ BUDOWLANY I CERAMICZNY

Przed sezonem budowlanym.

Skutki małego popytu.

Rozpoczynający się obecnie sezon na rynku artykułów budowlanych, m. i. również centralnego ogrzewania, nie odznacza się większym ożywieniem. Wprawdzie fabryki mają liczne zapytania, jednak do konkretnych transakcji dochodzi zbyt rzadko. Istniejący od czerwca 1925 roku syndykat, w skład którego wchodzi firmy: Stąporków, Rohn-Zieliński i Ska oraz Odlewnia „Kamienia” (Jan Witwicki) w Skarżysku, musi się obecnie liczyć z konkurencją, jaka zaczyna wytwarzać się na rynku wewnętrznym ze strony fabryk, które prócz dawniej produkowanych towarów — przystąpiły w ciągu r. b. do fabrykacji artykułów centralnego ogrzewania i do utworzonego syndykatu nie chcą wstąpić. Ten stan rzeczy pogorszy niewątpliwie i tak już małą obecną produkcję każdej z poszczególnych fabryk, wchodzących w skład syndykatu. Zapotrzebowanie rynku wewnętrznego pokrywane jest całkowicie przez produkcję fabryk krajowych.

W roku ub. fabryki wchodzące do syndykatu, wykorzystały jedynie 17% swej zdolności produkcyjnej, wytwarzając około 55.000 metrów kwadratowych powierzchni radiatorów i 6.000 metrów kwadratowych rur żebrowych. Wogóle konsumpcja radiatorów jest u nas w stosunku do zagranicy bardzo mała, ponieważ np. wszystkie nasze fabryki sprzedają w ciągu roku tyle radiatorów, ile w ciągu tygodnia jedna fabryka w Berlinie.

Groźba konkurencji niemieckiej. — Warunki sprzedaży.

Mimo tej tak szczupłej w stosunku do zagranicy pojemności rynkowej na radiatory ceny wewnętrzno-rynkowe polskiego towaru są o 10% niżej kalkulowane od cen wewnętrznych niemieckich, zaś niemiecka cena eksportowa plus cło jest wyższa o 15% od naszej.

Obecnie więc stawki taryfy celnej chronią dostatecznie produkcję krajową, lecz gdyby uwzględniono żądania

niemieckie w związku z rokowaniami handlowymi co do zniżenia cła na wwóz towaru z Niemiec do Polski, stan ten przyczyniłby się do całkowitej zagłady produkcji polskiej, ponieważ ceny niemieckie eksportowe są o wiele niższe od cen wewnętrzno-rynkowych.

Importu z zagranicy obecnie niema. Drobne ilości radiatorów niemieckich przychodzą do Gdańska, który ma prawo do pewnego kontyngentu z Niemiec. Nasze radiatory i rury żebrowe eksportujemy do Rumunii, Finlandji, Lotwy w ilości 3% w stosunku do zapotrzebowania wewnętrzno-rynkowego. Przed wojną światową większa część produkcji polskich fabryk radiatorów i rur żebrowych znajdowała zbyt w całej Rosji. Na rynkach zagranicznych nasze fabryki muszą zwalczać dużą konkurencję niemiecką. Nasz towar co do jakości całkowicie odpowiada zagranicznemu i jedynie różni się od niego mniejszą różnorodnością modeli.

Ceny kalkulowane są w złotych obiegowych i wynoszą obecnie (ceny zasadnicze, od których odchodzą rabaty dla firm instalacyjnych i inne) franco wagon stacja załadowania dla radiatorów 51 zł. za metr kwadratowy powierzchni, dla rur żebrowych średnich wymiarów w zależności od długości i ilości żeber circa 0,8 zł. za kg. wagi. Ceny, trzymając się w jednym poziomie od czerwca roku 1926, mają obecnie tendencję zwykłą wobec podwyższenia robocizny i zasadniczego surowca — żelaza. Fabryki radiatorów i rur żebrowych posługują się surowcem przeważnie krajowym. Odbiorcy płacą za towar gotówką: 50% przy zamówieniu i 50% przy wysyłce towaru. W wyjątkowych wypadkach solidnym odbiorcom udziela się kredytu bankowego, dochodzącego do 2 miesięcy.

Fabryki radiatorów i rur żebrowych mają ulgi w stawkach taryfy kolejowej. Rząd daje fabrykom, wywożącym towar zagranicę, premje eksportowe.

O specjalnym nowym piecu ceramicznym.

Obecnie fabryki dachówek u nas i zagranicą wypalają dachówki razem z cegłą w piecach ceglarskich, które najmniej do tego celu się nadają, bo ich kosztowną budowę wzięci znaczny kapitał, a potem grube mury pochłaniają ogromne ilości ciepła bez pożytku dla otoczenia. Nadto fabryki dachówek ceramicznych więżą moc kapitału w kosztownych suszarniach sztucznych, a transport surowej dachówki do suszarni i z suszarni do pieców stanowi poważną pozycję w wydatkach, nie mówiąc już o wielkim procencie złomu, jaki w tych transportach powstaje. Najgorzej przedstawia się praca w piecu, bo tu z takim wielkim nakładem kapitału i pracy wyrobiona dachówka, ułożona w nim razem z cegłą, pęka, krzywi się, raz mocno, drugi raz słabo wypalona, krucha z nalotami, bez koloru żywego, czerwonego — to wina pieca! To właśnie odstrasza od fabrykacji dachówek ceramicznych, a różne papy, eternity, arbolity, blaszane dachy szpecą nasze miasta np. w b. Kongresówce i Małopolsce. Dziwię się, że rząd nie popiera fabrykacji dachówek ceramicznych, że pozwala na taką maskaradę dachów miast polskich o wyglądzie emmentarym, że niema obowiązujących przepisów o kryciu dachówką ceramiczną. Winni są także architekci, którzy więcej dbają o stylowe tynki, aniżeli o dachy, które,

jak kto chce i czem chce kryje, zwłaszcza w b. Kongresówce i Małopolsce. Domy naszych miast mają pokrycie, jak chłop ubrany z niemiecką „z maciejówką na łbie”.

Przystępuję do opisu najnowszego pieca do wypalania dachówek, który jest moim projektem, zrodzonym w Lublinie, gdzie, niestety, żadnych dachówek nie robia, jak wielkie jest województwo. Piec ten składa się z szeregu platform nakrytych sklepieniem i obciążonych blachą, które ustawione na torze pochyłym tworzą długi kanał około 36 m, w którym wypala się wyroby ceramiczne. Wewnątrz kanał obmurowany jest cegłą ogniotrwałą i dzieli się na komory, zbudowane na platformach 3 m. Kanał cały jest ruchomy, składa się z 10—12 komór à 3 m. dł. × 2 m. wys. i 2 m. szer. Specjalne palenisko ogniotrwałe przypada na każdą komorę pieca, składającą się z podwójnych ścian, — jedna ażurowa w kierunku ciągu ognia, — druga pełna od posadzki ażurowej do sklepienia. Między temi ścianami zawieszono są ruszta szamotowe, tak, że otwory w sklepieniu pionowo padają na nie, względnie materiał opalowy, jak drzewo, torf, trociny, węgiel.

Załadowaną komorę surową dachówką ustawia się na torze i szereg ich tworzy długi kanał piecowy, pojedynczy. Jeden koniec kanału zasłania się papierem, a drugi zostaje odkryty dla dopływu tlenu. Styki komór tworzą kanałik,

k którym się uszczelnia wytworzony kanał piecowy, suchą gliną. Obok toru z piecami leżą po jednej i drugiej stronie toru dla mniejszych wózków otwartych dźwigające rusztowania ze świeżą surową dachówką, która wysycha dzięki przesuwaniu się obok ścian gorących pieca. Ażeby suszenie było intensywniejsze, doprowadza się ciepło pod wózki kanałem blaszanym, do którego znów doprowadza się ciepło gazów spalinowych w piecu i ciepło stygnięcia. Mały tu zatem piec, którego ciepło służy do suszenia, a które otrzymuje się prawie darmo, bo z opalania pieca na otrzymywanie palonej dachówki. W piecu tym można wypalać masowo nie tylko dachówki, ale kafle, naczynia i drewno. Palenie prowadzi się w środkowych komorach. Po wypaleniu jednej komory przesuwają się cały „pociąg” o długość komory i odczepia się ostatnią komorę wystygniętą, a z drugiego końca przyczepia się świeżą komorę, zasuniętą. Sklepienie na wierzchu komory wyrównane jest posadzką, aby umożliwione było chodzenie po całej długości „pociągu”. Każda komora ma po trzy otwory do pieca, które służą do zasilania ognia, odciągania dymów i ciepła. — Odciąganie dymów i ciepła uskutecznia się rurami kolankowymi, które przeprowadzają ciepło do kanałów blaszanych, ułożonych pod wózkami między torem. —

Podczas przesuwania „pociągu” ciąg komina nie doznaje przerwy dzięki rurom kolankowym, tak samo uszczelnienie kanału ogniowego, jaki tworzą komory ustawione dzięki stykom rynnowym, jest dobrze zabezpieczone. Przesuwanie „pociągu”, odczepianie komory wypalanej i doczepianie świeżej komory odbywa się bez trudu po torze pochyłym o spadku 10°. Tor buduje się normalny lub wąskotorowy, a platformy są żelazne na niskich kołach śr. 50 cm. Wymijanie wozów uskutecznia się zapomocą obrotnic. — Transport z surową dachówką ograniczany tu jest do minimum. Działanie ognia w tym piecu jest przeważnie oksydacyjne, co jest bardzo pożądanem dla otrzymania dachówek o żywym kolorze czerwonym. Gazy spalania działają tu na dachówkę i poziomo z góry na dół, co pozwala wypalać silniej bez obawy zniszczenia materiału. — Nowy ten piec jest o 1/3 tańszy od zwyczajnego pieca Hoffmanna, a ulokowany w nim kapitał przedstawia zawsze swą wartość realną. Przy stosowaniu takich pieców, które pozwalają dachówkę masowo wypalać i tanio, bo bez kosztownych suszarni, żadna papa, blacha, eternit, czy nowowynaleziony arbibit konkurencji nie wytrzymają. (Kalendarz Rynku Metalowego i Maszynowego na rok 1927).

K. Tokarz, ceramik.

◆ Wiadomości drobne ◆

Zamierzenia Magistratu poznańskiego.

Dla bardzo wielu miast utrzymanie jezdni i bruków na ulicach w należyтым porządku stanowi nieraz bardzo poważny kłopot. Jezdnie z kamieni, asfaltu, drzewa czy też innego materiału, pod względem odporności zawiodły, a jezdnie ulic wymagają ustawicznej opieki i nieustającej naprawy, co, oczywiście, znacznie wpływa na „kiesz” magistracką.

Sprawą usunięcia tych braków zajęły się również ruchliwe władze miasta Poznania. Kierownik Wydziału VII radca inż. p. Ruge, który bawił czas jakiś zagranicą, zapoznał się tam również m. in. z różnymi systemami budowy ulic. Na podstawie poczynionych przez inż. Rugego obserwacji Magistrat postanowił przeprowadzić próby z pewnym angielskim sposobem brukowania jezdni, mianowicie z jezdnią systemu „Termak”. Nowy system polega na stosowaniu żużla z pieców wysokich, z domieszką smoły. System ten dał świetne rezultaty m. in. w Zagłębiu Ruhry, gdzie go na szeroka skalę zastosowano.

System angielski „Termak” zużywa żużel ze spalarni śmieci. Ponieważ spalarnia śmieci w Poznaniu jest na wykończeniu, przeto łatwo będzie można produkować odpowiednią fasę. Ulice tego systemu nie tylko są trwałe, ale i znacznie tańsze od obecnych systemów.

Z giełdy drzewnej w Poznaniu.

W Poznaniu odbywają się posiedzenia komitetu organizacyjnego nowej giełdy drzewnej pod przewodnictwem p. Namysła i p. dr. Głowackiego, syndyka poznańskiej giełdy zbożowej i członka Głównego Komitetu Związków Drzewnych w Warszawie. Konstytucyjne posiedzenie giełdy wyznaczone na 5 maja.

Propozycja amerykańska.

Magistrat miasta Berlina prowadzi obecnie rokowania z konsorcjum niemiecko - amerykańskim, które zaproponowało Berlinowi wybudowanie w ciągu kilku lat 14 tysięcy nowych mieszkań w Berlinie, w dzielnicy Schöneberg.

Domy te towarzystwo oddałoby miastu do dyspozycji za opłatą ryczałtową komornego od wszystkich mieszkań w obecnej normalnej wysokości, t. zn. 120 procent komornego przedwojennego, nadto zaś ze swej strony odnajmowałoby mieszkania lokatorom. Całe ryzyko ze strony miasta polega-

łoby na tem, czy mogłoby wszystkie mieszkania wynająć. Ryzyko przeprowadzenia budowy i znalezienia na ten cel finansów przyjmuje towarzystwo na siebie. Poza tem po 28 latach towarzystwo oddałoby wszystkie domy na własność miasta.

W. Księstwo Badeńskie importuje poważne ilości cementu.

Ruch budowlany w Niemczech, już w chwili obecnej bardzo ożywiony, staje się coraz intensywniejszym i za cement osiągnąć tam można bardzo dobre ceny. Jednym z najpoważniejszych warunków jest jednak przyznanie odbiorcom niemieckim kredytu 4-tygodniowego, który na mocy milczącej umowy przedłuża się do 5—6 tygodni. Ceny ustalać należy w jakiegokolwiek walucie stałej. Ponadto jakość importowanego cementu winna ściśle odpowiadać jakości cementu produkowanego w Niemczech. Papierowe worki, używane do pakowania cementu winny być bardzo trwałe i odpowiadać pod względem gatunku papierowym workom, pochodzenia niemieckiego.

Splaw drzewa polskiego Niemnem.

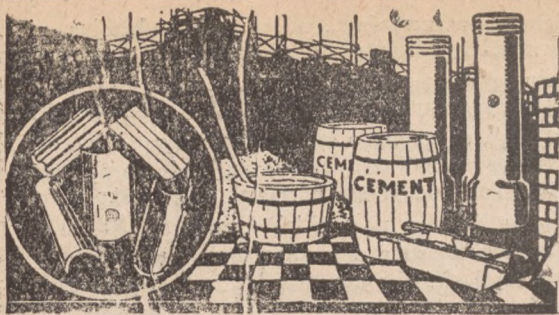
Z Kowna donoszą: Premier Waldemaras oświadczył w wywiadzie prasowym, iż rząd zgodził się definitywnie na udzielenie pozwolenia splawu drzewa polskiego przez Niemien z okręgu wileńskiego i grodzieńskiego do Kłajpedy. Firma angielska, która uzyskała to pozwolenie, przystąpi w najbliższym czasie do uruchomienia splawu.

Drzewo na rynku niemieckim.

Na rynku drzewnym panuje tendencja mocna. Wpływa to na ruch budowlany, który zapowiada się dobrze. Notowano franco wagon Berlin — w markach za 1 m. sześć: belki 69—74, podwaliny 66—69, kantówka 50—56, bale 61—68,łaty 60 do 65, szalówka 18 i 20 mm. 40—46. Na drzewo stolarskie panuje również większy popyt, jednak ceny w stosunku do przepłaconego surowca nie wyrównały się odpowiednio. W Prusach Wschodnich płacono loco stacja załad. za sosnę odziomkową tartą (70% I klasy, reszta II klasy) 110—120 marek za 1 metr sześć. Za polskie deski odziomkowe blokowe płacono franco wagon granica 108—113 marek, za dobre deski środkowe 74—80 marek, za deski wierzchowe z dłużyc splawianych 67—73.

Ulen & Co w Turcji.

Firma ta zakończyła z rządem tureckim rokowania w sprawie pożyczki inwestycyjnej w sumie 20 000 000 dolarów na budowę kolei żelaznych w Anatolji. Budowę tę, o którą starał się napróżno kapitał belgijski, przeprowadził Ulen & Co własnymi siłami technicznymi na rachunek pożyczki.

Materiały budowlane wszelk. rodzaju poleca:

GUSTAW GLAETZNER

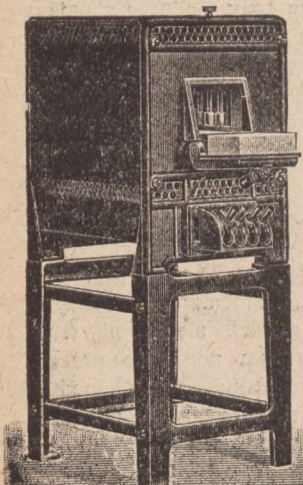
Centrala Materiałów Budowlanych i Dachówek
 Tel. 6580 **POZNAN 3, Mickiewicza 36** zał. 1907 r.
 adr. telegraf.: „Dachgläetznér“-Poznań.

Konwie do mleka

Ind. **H. Jan Markowski**
 Poznań
 Mielżyńskiego 28
 Tel. 52-43.

3927

Piece elektryczne

do wyżarzania i hartowania
 D. R. P.

Elektryczne suszarnie

D. R. P. 3584

Prospekty i oferty na żądanie
 natychmiast gratis.

Generalna reprezentacja

L. Jakubowicz i S-ka
 Sosnowiec, Dęblińska 7

Maty sufitowe

i obręcze na beczki
 (cementówki)

wyrabiam i dostarczam.

Wytwórnia mat sufitowych

Ludwik Kuźma, Libertów
 p. Swoszowice (k. Krakowa)

3737

Łańcuchy

do żorawi, dla kopalń i hut

Łańcuchy dla kolei żelaznych i okrętów
 wzorcowane i niewzorcowane,

Łańcuchy do elewatorów,

Łańcuchy Ewart'a,

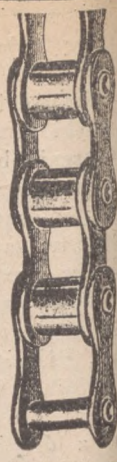
Łańcuchy Gall'ego,

3761

ze specjalnego żelaza i stali dostarcza
 po cenach fabrycznych

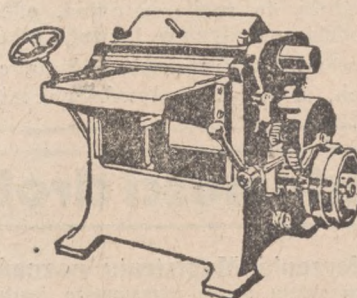
„Łańcuch“

Fabryka Łańcuchów i Warsztaty Mechaniczne
 Będzin, ul. Zawale 12.

TELEF.

36

TELEF.

36

3624

Własnej fabrykacji

obrabiarki do drzewa

najnowszej konstrukcji
 i solidnej budowy.

**Kompletne urządzenia stolarń
 i fabryk mebli**

polecają po cenach umiarkowanych

S. SAMULSKI i Sp., PLESZEW

FABRYKA MASZYN i ARMATUR
 ODLEWNIA i KOTLARNIA.

Dwadzieścia sześć tysięcy listów

przewiozły dotychczas samoloty Polskiej Linji Lotni-
 czej, dostarczając je w kilka godzin po nadaniu adresa-
 tom w miejscu przeznaczenia.

List ekspres kosztuje groszy 70

List lotniczy kosztuje groszy 60

Listy wysyłane drogą powietrzną bez żadnych do-
 płat doręczane są adresatom, podobnie, jak telegramy.

Finansowanie budowy małych domów mieszkalnych w Niemczech.

Związek Kas Oszczędnościowych opracował na rok 1927 program sfinansowania budowy małych domów mieszkalnych, kierując się przytem następującymi zasadami:

1. Obciążenie z racji budowy domu nie ma być znaczniejsze od ustawowego komornego za mieszkanie, podpadające pod przepisy ustawy o ochronie lokatorów, dlatego procent od pierwszej hipoteki — udzielanej przez Związek Kas Oszczędnościowych — stosować się będzie do normy każdego ustawowego komornego.

2. Fundusze na budowę małych domów mieszkalnych łożąć będą a) w 60% (wysokość przedwojennych kredytów budowlanych) Kasy Oszczędnościowe, b) w 30% fundusz z podatku od czynszu domowego, c) w 10% budujący.

Dwie pierwsze pozycje zostaną zahipotekowane.

Projekt Związku Niemieckich Kas Oszczędnościowych opiera się na kalkulacji, w której przyjęto jako indeks kosztów budowlanych 140%. Stąd wynika, że przedstawiony powyżej program budowlany nie odnosi się do większych miast, a tylko do miast małych, w których warunki budowlane są korzystniejsze. Wreszcie nie przewiduje się budowy na podstawie powyższego programu domów dla kilku rodzin, lecz tylko budowy domów dla jednej rodziny.

Z rynku materiałów budowl., wyr. metalowych, szlachet. blachy i żelaza

MATERIAŁY BUDOWLANE.

Bydgoszcz, 9. 4. Ceny hurtowe materiałów budowlanych dostawa wagonowa: papa nr. 80 zł. 11.50 za 10 metr. kw. — nr. 100 zł. 9.40 za 10 m. kw. — nr. 125 zł. 7.80 za 10 m. kw., — nr. 150 zł. 6.65 za 10 m. kw. — nr. 200 zł. 6. — za 10 m. kw., — izolacyjna 2.50 za 1 m. kw. smoła z węgla kamiennego zł. 38.50, za 100 kg. brutto za netto, — smoła drzewna zł. 55 za 100 kg. brutto za netto, lepnik 39.50 za 100 kg. brutto za netto, ecarbolineum zł. 50, cement zł. 18.50 loco skład za beczkę 180 kg., kreda zł. 11 za 100 kg., wapno zł. 3.40 za 100 kg. loco wapienniki, gips zł. 9.40, za worek 75 kg., trzcina 4.60 zł. cegła zł. 60 za 1000 szt., cegła szamotowa zł. 0.60 za 1 sztukę, mąka szamotowa zł. 10.50, za 100 kg. dachówka zł. 120 za 1000 szt. papiaki zł. 1.20 za 1 kg. trzcinia 1.15 zł. za 1 kg. rury studienne zł. 13.50 za 1/2 metra dług. Tendencja na wyroby smolewcowe zniżkowa ze względu na konkurencję — na cegłę, dachówkę i t. d. zwykła z powodu braku materiału.

METALE.

Berlin, 12. 4. Ceny w markach niem. za 100 kg. Miedź elektrolityczna, dostawa zaraz, cif Hamburg, Brema lub Rotterdam za 100 kg. 125 1/4, oryginalny surowy cynk hutniczy w woln. obrot. 57—57 1/2, oryginalne aluminium hutnicze 98—99% w blokach, sztabach walców. i ciagnion. 214, nikiel czysty 98 — 99% 340 — 350, antymon Regulus 110 — 115.

N. Jork, 11. 4. Zamknięcie. Ots za 1 lb. Miedź Lake loco 13 1/8, Elektrolyt loco 13, na kwiecień 13.10, na kwiecień-maj 13.15, Casting refinery loco 12 3/4, Cyna Straits loco 68, 99% loco 66 1/8, ołów N. Jork loco 7 1/4, East St. Louis loco 7. Cynk N. Jork loco 6.40, aluminium 98—99% 26, nikiel w sztabach 35, blacha biała 5 1/2 dol. za 100 lbs, stal Bessemera 20.50 dol. za tonę, żelazo 22.60.

Londyn, 12. 4. Urz. W L za 1 tonę. Miedź Standard p. kasa 54 13/16 — 54 15/16, — 3 mies. 55 3/8 — 55 1/2, — Settl. 54 7/8, — elektrolyt 61 1/4 — 61 3/4, — best selected 59 1/2 —

60 3/4, — elektrowirebars 61 3/4, cyna Standard p. kasa 303 1/2 — 303 3/4, — 3 mies. 296 1/2 — 296 3/4, — Settl. 303 1/2, — Banka (obr. nieof.) 317 1/2, — Straits (obr. nieof.) 316 1/2, ołów zagran. dost. natychm. 26 15/16, — dalsze terminy 27 7/16, — Settl. 27, cynk zwykły dost. natychm. 29 5/8, — dost. term. 30, — Settl. 29 5/8, rtęć (not. nieof.) 22 1/2 — 23 za butle, wolfram (not. nieof.) 15 1/8 za kawalek.

METALE SZLACHETNE.

Berlin, 12. 4. Srebro ca. 0.900 w sztabach 79 — 80 R. M. za 1 kg., złoto w wolnych obrot. 2.80 — 2.82, platyna w woln. obrot. 13 — 15 1/2 R. M. za 1 gram.

Londyn, 12. 4. Srebro 26 3/16, — na dostawę 26 1/16 d. za 1 uncje.

BLACHA.

Warszawa, 13. 4. „Polska Cynkownia“, Warszawa, Piękna Nr. 11a, notuje następujące ceny za kg. fr. wagon st. Warszawa: blacha ocynkowana I gat. 20 ark. w snopku 1.10 zł., — 22 ark. w snopku 1.15.

ZELAZO.

Düsseldorf, 11. 4. W ostatnich dniach na rynku rudy żelaznej większe zakupy czyni Anglja. Ceny utrzymują się bez zmiany. Za tonę z małą ilością fosforu szwedzkiego k. szw. 15.75 fob Narwik — zasadniczo 60%, ceny rudy hiszpańskiej wskutek wyżki pesety — poszły znacznie do góry, franco statek Rotterdam — Bilbao — rubio sh 20 — 21, Bilbao — szpat 18 — 19 sh przy podstawie 50% i 8 — 10% SiO₂, afrykańskie franco statek Rotterdam — algijskie sh 19.3 — 20 50% i marokańskie — Rif sh 22 — 22.6 — przy podstawie 60%; rudy manganowe cif Rotterdam lub Antwerpja wysokoprocetowe 18 — 19 pensów, niższe 17 pensów za jednostkę manganu.

Złoty w dniu 12 kwietnia 1927 r.

Gdańsk przekaz 57.64 — 57.78, gotówka 57.68 — 57.82, N. Jork przekaz 11.40, Zurych przekaz 58.00, Berlin przekaz na Poznań 47.08 — 47.32, przekaz na Katowice 47.03 — 47.27, przekaz na Warszawę 47.08 — 47.32, gotówka 46.91 — 47.39, Londyn przekaz 43.50, Wiedeń przekaz 78.90, Medjolan przekaz 237, Ryga przekaz 64, Budapeszt gotówka 63.15 — 64.95, Czerniowce przekaz 1850, Bukareszt przekaz 1875.

✿

SKRZYNKA ZAPYTAŃ

✿

z dziedziny porad fachowych
i źródeł zakupów

✿

Do każdego zapytania prosimy dołączyć 50 gr. Wszystkim interesantom odpowiadamy listownie, częstokroć kilkakrotnie.

Nr. 2593. Uprasza się o podanie krajowych firm, które wyrabiają maszynki ręczne do robienia swetrów.

Nr. 2634. Które firmy wyrabiają lub mają na składzie stal fasonową do wag (noże, osie i łożyska)?

Nr. 2664. Prosimy o podanie firmy, wyrabiającej rolety do sklepów.

Nr. 2692. Które firmy w Polsce fabrykują maszyny do produkowania bawełny drzewnej (bez napędu elektrycznego)?

Nr. 2693. Które firmy w Polsce fabrykują maszyny do wyrobu zabawek i piórników z drzewa?

Nr. 2695. Kto wyrabia maszyny do wyrobu parokietów?

Nr. 2703. Uprasza się o podanie firm polskich, wyrabiających maszyny - walce do prostowania i gięcia blachy.

Nr. 2704. Które firmy wyrabiają taśmowe pily kombinowane?

Nr. 2705. Które fabryki w Polsce wyrabiają maszyny do czesania wełny?

Nr. 2711. Kto dostarcza czubki do ogrodzeń, prasowane do szwajcowania?

Nr. 2714. Gdzie można nabyć futerały blaszane do lampek kieszonkowych?

Nr. 2715. Kto dostarcza drut miedziany ocynowany $\frac{1}{2}$ —1 mm. grubości?

Nr. 2724. Które fabryki krajowe dostarczają maszyny do wyrobu świec?

Nr. 2727. Które firmy lub fabryki w Polsce wyrabiają części do żyrandoli t. zn. obrączki, łańcuchy, rozety, ramiączka i t. p.?

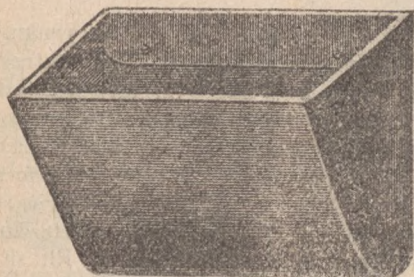
Nr. 2733. Prosimy o wskazanie źródła zakupu wyrobów z Ferrosilicium 16 % odpornego na kwasy: siarkowy, solny i azotowy. Chodzi o odlewy fasonowe, jak: rury, miski, łyczinki i t. p.

Nr. 2739. Gdzie nabyć można żaluzje?

Nr. 2741. Kto wyrabia lub hurtownie dostarcza łańcuszki podwójne do żaluzji latowych?

Nr. 2742. Gdzie najtaniej nabyć można papier szmerglowy, stolarski w dużych arkuszach (Schle-singers Flinty Paper)?

Nr. 2743. Uprasza się o podanie źródła dostawczego na części radiowe.

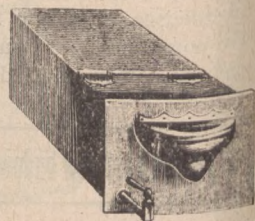
J. PIPERSBERG, Cieszyn

Pierwsza Cieszyńska Fabryka towarów metalowych, żelaznych i czarno-blaszanych
Założona 1903. Telefon 186.

Piekarniki (Bratkasten) w gatunkach zaprowadzonych w handlu, jako też wszelką armaturę do pieców, jakości pierwszorzędnej, od najprostszego do najwykwintniejszego wykonania.

Piekarniki specjalne dla piekarni, cukierni, restauracji, kuchni hotelowych i t. d.

Wanienki miedziane kuchenne, z muszlą i pipą mosiężną
Wanny kąpielowe, niasiadówki, wanny kąpielowe dla dzieci, z pierwszorzędnej blachy cynkowej, we wszelkich wielkościach.

3721

I-a KOSY westfalskie

Całkowita
wyprzedaż

Wszelkie przy-
bory do kos i na-
rządza rolnicze

Fason polski, lekkie, białe, żółte i niebieskie

65	70	75	80	85 cm.
zł. 3,20	3,30	3,40	3,50	3,60

przy odbiorze 200 sztuk, włącznie opakowania, franco Poznań.

Szare, ręcznie kute

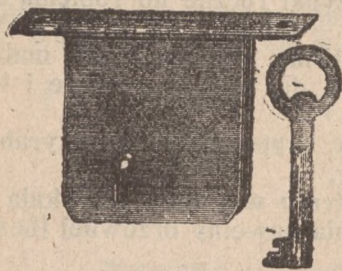
90	95—105	115—120
zł. 6,50	9,—	11,50

3718

Bracia Deierling, Poznań, Składowa 4 **HURTOWNIA EMALJI I TOWAR. ŻELAZNYCH**

Tylko dla odsprzedażających

ZAMKI I OKUCIA

BUDOWLANE
I MEBLOWE

wykonuje

TORUŃSKA

FABRYKA ZAMKÓW J. Broda
TORUŃ, UL. KOSZAROWA 11-13. TELEFON 1441
Adres telegraficzny: „BRODABIURO“

42

Petersen & Helbig

Hurtownia kołowców,
przyborów, pneumatyków,
maszyn do szycia i części
oraz elektrycznych lampek
kieszonkowych.

Telef. nr.
27304/05

Gdańsk, Dominikswall 9

Adres tel.
Radtel.

Sprzedaż tylko detalistom.

4170

ELEKTRTO- i RADJOTECHNIKA

ORGAN ZWIĄZKU PRZEDSIĘBIORSTW ELEKTROTECHNICZNYCH NA POLSKĘ ZACHODNIĄ.

Inż. R. Hubicki.

Źródła energii w Polsce z uwzględn. warunków elektryfikacji kraju.

Polski Komitet Energetyczny Min. Robót Publ. opracował mapę, na której zaznaczone są poszczególne kolorami źródła energii w Polsce i ich rozmieszczenie. Jako źródła energii uwzględnione są węgiel kamienny i brunatny, ropa i gaz ziemny, torf, drzewo i siły wodne.

Co do węgla kamiennego, to pokłady jego zgrupowane są w zagłębiu śląskim, dąbrowickim, krakowskim i cieszyńskim, stanowiąc poniekąd zwartą całość.

Zasoby węgla kamiennego w poszczególnych zagłębiach podaje następująca tabela (w milj. ton):

Do głęb. 1000 m i do pokładów o minimalnej grubości 50 cm	Z a g ł ę b i a				
	Dąbrow-skie	G. Śląsk	Krakow-skie	Cieszyń-skie	Wszyst-kie
a) Zasoby rzeczywiste . . .	500	5 288	8 200	—	43 100
b) „ prawdopodobne . . .	900	39 593	6 000	—	—
c) „ możliwe . . .	900	—	—	500	18 781
Razem . . .	2 300	44 881	14 200	500	61 881

Według pokładów:					
a) Grupa Redenowska . . .	900	39 621	—	—	—
b) „ Nadredenowska . . .	250	—	—	—	—
c) „ Podredenowska . . .	1 150	5 260	—	—	—
Razem . . .	2 300	44 881	—	—	—

Produkcja węgla kamiennego wynosiła w roku 1924 — 32,2 milj. ton, w 1925 — 29,1 milj. ton i w 1926 — 35,8 milj. ton.

Złoże węgla brunatnego rozsypane są prawie we wszystkich dzielnicach Polski w postaci niedużych zresztą terenów. Największe z nich, choć bliżej jeszcze nie zbadane, znajdują się w Wielkopolsce. Złoże te, pomimo trudności w wydobywaniu z powodu kurzawki, mają przed sobą bardzo wielką przyszłość. Eksploatacja węgla brunatnego zmniejszyła się w ostatnich latach w znaczny sposób; podczas kiedy go wydobywano w roku 1921 270 415 ton, spadła produkcja w roku 1926 na 76 026 ton. Tłumaczy się to przede wszystkim konkurencją ze strony węgla kamiennego.

Co do torfu, to posiadamy przypuszczalnie około 2 380 000 ha, co stanowi około 6,15 procent ogólnej powierzchni kraju. Przy bardzo ostrożnej ocenie można przyjąć, że 1 ha zawiera 10 000 m³ masy surowej, czyli około 1 250 ton, w co należy wliczyć 25 proc. wilgotności. Całość zatem wynosi około 3 miliardy ton. Torf nasz jest co do jakości średniego gatunku, o przeciętnej wartości opałowej 3 000 Kal/kg, podczas gdy średnia wartość opałowa naszego węgla wynosi 6 000 Kal/kg. Większość torfowisk znajduje się we wschodniej części kraju, najwięcej w dorzeczu Prypeci. W okolicach tych wobec znacznej odległości od zagłębia węglowego można by torf wyzyskać na większą skalę w elektrowniach okręgowych.

Tereny naftowe ciągną się wzdłuż północnego stoku Karpat od granicy Rumunii aż po okolice na południe od Krakowa, pasem długim na przeszło 550 km. Tereny te mało jeszcze zbadane dały od początku istnienia przemysłu naftowego ok. 28 miljn. ton, co stanowi niezawodnie małą część zapasów, ukrytych w ziemi. Najgłówniejsze tereny eksploatacyjne znajdują się w Boryslawiu i okolicy. W zachodniej części Małopolski znajdują się także liczne kopalnie, lecz mniej wydajne. Ropa występuje u nas na znacznych głębokościach (1 000—1 700 m), co jest jednym z najważniejszych powodów, wstrzymujących od wykrywania nowych ognisk większego nagromadzenia ropy. Ciekawe są daty co do wydobywania ropy w poszczególnych latach. I tak, podczas gdy w roku 1909 wydobywano jej 2 053 150 ton, spadła jej produkcja w roku 1914 do 578 020 ton, w roku 1921 do 705 595 i dopiero w roku 1926 podniosła się na 796 086 ton, mimo że ilość szybów w wierceniu i eksploatacji wzrosła od roku 1919 o 472. Skład chemiczny ropy z okolic Boryslawia jest mniej więcej jednaki; zawiera około 12 proc. benzyny i przeszło 30 proc. nafty. W innych okolicach skład jej jest rozmaity i tak np. w okolicach Bitkowa znajduje się ropa lekka, zawierająca około 30 proc. benzyny. Cięższe gatunki ropy np. „standardowej“ zawierają 6 proc. parafiny, lżejsze zaś gatunki nie posiadają jej zupełnie.

Nieodstępnym towarzyszem ropy jest gaz ziemny, poprzedzający występowanie ropy, lecz w niektórych okolicach, jak w pobliżu Krosna, Kałusza i Warszawy, występuje samodzielnie. Do tego czasu mało jeszcze poświęcono u nas uwagi temu idealnemu materiałowi opałowemu, z powodu czystości i równomiernej temperatury, jaka się wytwarza przy spalaniu, nie tworząc sadzy. Wysoka jego wartość opałowa sięga przeszło 9 000 Kal. Wprawdzie istnieje u nas pokaźna sieć gazociągów, zaopatrujących pobliskie fabryki i miasta w materiał opałowy, lecz bardzo wiele gazu idzie jeszcze na marne. Największa z linii gazociagowych długości 63 km łączy źródła gazu z Krosnem i z fabrykami w pobliżu położonemi. Zdaje się, że założenie w bezpośredniej bliskości źródeł gazu okręgowych elektrowni, pędzonych gazem, byłoby o wiele korzystniejszym.

Ogólną produkcją gazów ziemnych w m³ w ostatnich 7 latach przedstawia następująca tabela:

Rok	Jasło	Drohobycz	Stanisławów	Razem
1920	99 025 856	282 289 075	23 657 070	404 973 001
1921	100 073 768	274 795 059	25 435 917	400 304 744
1922	88 959 049	290 332 972	24 024 819	403 316 840
1923	77 061 963	286 319 711	26 849 752	390 231 426
1924	65 000 000	298 000 000	75 000 000	438 000 000
1925	63 740 030	332 859 170	188 411 433	535 010 633
1926	57 946 378	344 723 477	78 697 270	481 367 125

Obszar lasów, oznaczony na mapie kolorem zielonym, pokrywa 23 proc. całej powierzchni kraju (około 9 000 000 ha), z czego przypada na Skarb Państwa 31,6 proc., reszta, z wyjątkiem 4 proc., należących do gmin i różnych instytucji, jest własnością prywatną. Największą zwartą całość stanowią lasy w Karpatach Wschodnich, Puszcza Białowieska, Lasy Augustowskie, Kozienickie, Świętokrzyskie i Bory Tucholskie. Co do gatunków drzewa, to mamy najwięcej sosny bo 66,25 proc., potem idzie świerk — 9,50 proc., jodła 6,50 proc., olcha biała i czarna 5,50 proc., dąb 4,25 proc., brzoza 3,25 proc., buk i jesion po 2 proc. i grab 0,75

proc. Lasy nasze, które ucierpiały bardzo podczas wojny, są obecnie mało wydajne, jest jednak nadzieja, że wydajność ta wnet się poprawi. Z ogólnej produkcji rocznej 23 060 400 m³ przypada 16 142 280 m³ na drzewo użytkowe, reszta zaś 6 918 120 m³ na drzewo opałowe, co daje ciężarowo około 4 150 872 ton, odpowiadających pod względem opałowym ok. 2 milionom ton węgla kamiennego. Niektóre okolice wschodnie, silnie zalesione, posiadają idealne warunki dla zakładania elektrowni, w których można spalać tani materiał odpadkowy z tartaków. Najidealniejszym byłby tam napęd motorowy na gaz ssany. (Ciąg dalszy nastąpi).

W sprawie ustalania cen radjosprzętu.

Wobec zamierzeń rządu uznania sprzętu radiowego za przedmioty powszedniego użytku, w zrozumieniu ustawy o zwalczaniu lichwy i zastósowaniu do tych artykułów rozporządzenia Min. Spr. Wewn. z dnia 23 lutego 1923 r., Zrzeszenie Przedsiębiorstw Radjotechnicznych w Polsce złożyło do władz memoriał, w którym pragnie wykazać niecelowość tego projektu.

Słuszne jest dążenie władz do udostępnienia radio szerszym masom, lecz czy właściwą jest obrana droga.

Wielkie koszty handlowe, normalne w każdej dziedzinie życia gospodarczego, występują tu bardzo jaskrawo, a to z następujących względów. Sezon w handlu radiowym trwa 5—7 miesięcy. Drogi zaś personel fachowy musi być opłacany przez cały rok. Duża ilość wyrobów pozostaje niesprzedana, wobec szybkiego tempa ulepszeń i zmian technicznych. Skomplikowana obsługa klientów i wiele pomniejszych przyczyn pociągają za sobą duże wydatki, których handel nie będzie w stanie pokryć z narzucanych norm zarobkowych.

Że rozporządzenia odnośnych władz nie są oparte na dokładnem zbadaniu i rozwiązaniu tych spraw, pisaliśmy już niejednokrotnie na tem miejscu. Tak, nałożenie 20-procentowego podatku na kupującego nie jest sprawiedliwe i daje pole do licznie stwierdzonych nadużyć. Droga właściwa, to jest

culo ochronne, została niedoceniona. Traci na tem nie tylko przemysł krajowy, ale także i Państwo.

Zbyt powierzchowne załatwienie sprawy cen nika na sprzęt radiowy może spowodować nowe i liczne nadużycia, gdyż towar radiowy jest tak różny w wykonaniu napozór identycznych przedmiotów, że przy wprowadzeniu obowiązujących cen, rzeczy lepszej kupiec nie będzie mógł sprzedać, mniej zaś poważni „handlowcy“ zaopatrzą nabywców (przeważnie laików) w bezwartościową zagraniczną tandetę.

Projektowane więc zarządzenia, według zdania zainteresowanych czynników, fatalnie odbiją się na polskim przemyśle, który dla braku mądrej opieki rządowej już się dusi, nie wytrzymując konkurencji kredytowej zagranicznej.

Znane na przykład są wypadki, gdy sprzedawca, korzystający z długoterminowego kredytu u firm zagranicznych, wyżywa się towaru po cenie niższej od nabycia i odbija pozorną stratę, nie zawsze etycznie, obracając tym kapitałem.

Objaw ten zabija solidne firmy polskie, nie mogące wytrzymać takiej konkurencji. Wynikła zaś z tego wielka różnica cen jest tu objawem sztucznym, patologicznym, który żadną miarą nie może służyć jako argument dla reglamentacji cen i standaryzacji produktów.

Sukces polskiej radjofonii.

Radio jest tym wynalazkiem XX w., który nie potrzebuje propagandy. Istota jego przemawia sama za siebie jak również łatwość z jaką można wnikać w jego tajniki. Nic też dziwnego, że ludzie, którzy przed kilku tygodniami nie mieli pojęcia jak się zakłada dzwonek elektryczny, budują dzisiaj sami najbardziej skomplikowane aparaty odbiorcze. Pochodzi to głównie stąd, że radioamator zakosztowawszy raz rozkoszy słuchania, zwłaszcza zapomocą aparatu przez siebie zbudowanego, nabiera zamiłowania do techniki, stara się wnikać w najdrobniejsze szczegóły, poznać najnowsze ulepszenia, w celu zastosowania ich u siebie.

Do szybkiego rozwoju radjofonii przyczynia się oprócz tego współzawodnictwo poszczególnych stacyj nadawczych starających się wyborowo zestawionym programem zyskać sobie uznanie jak najszerzych mas. Radio to rzecz jednak, która idzie z olbrzymim rozmachem naprzód. Codziennie coś nowego. I tak obradowała przed kilkoma tygodniami w Wiedniu radjowa komisja kulturalnego i inte-

lektualnego zbliżenia między narodami. Komisja w uchwalech swoich postanowiła dążyć do zrealizowania w najkrótszym czasie wzajemnej wymiany programów radjostacji nadawczych różnych państw, uważając to za najlepszą drogę wzajemnego przenikania i stałej wymiany wartości kulturalnych i artystycznych.

W tymże samym czasie, jak gdyby wyprzedzając uchwały Komisji, odbyła się (przez radjostację wiedeńską) pierwsza retransmisja programu muzycznego z sali warszawskiej Filharmonji za pośrednictwem radjostacji warszawskiej i krakowskiej. Na program złożyły się utwory Szymanowskiego, Noskowskiego i Różyckiego. Koncert ten pod każdym względem wypadł znakomicie i przyjęty został entuzjastycznie nie tylko przez sfery świata muzycznego austriackiego i niemieckiego, lecz także przez niezliczoną ilość radjosluchaczy zagranicznych.

Prasa wiedeńska z uznaniem podkreślała dobroć gry orkiestry Filharmonji warszawskiej i wyraziła

żał, że tak późno zapoznaje się zagranica z wybitnymi kompozycjami współczesnych muzyków polskich, czyniąc zarzut orkiestrom wiedeńskim, że nie korzystały dotychczas z tej skarbnicy. Techniczną stronę przeprowadzenia transmisji nazwały wszystkie dzienniki wiedeńskie zgodnie szczytem doskonałości technicznej. Był to pierwszy sukces radjofonji polskiej na terenie międzynarodowym.

W tydzień potem nastąpiła retransmisja uroczystości Bethovena w Wiedniu do stacji warszawskiej. Nie potrzeba chyba nadmieniać, jak olbrzymie znaczenie dla nas posiada tego rodzaju zamiana programów. Najpierw korzystamy z programu stacji obcej, a następnie zapoznaje się zagranica z naszą kulturą, którą niestety starano się zawsze przedstawić w jak najujemniejszym świetle. R. H.

Stan rokowań o koncesję na elektryfikację Polski.

W/g informacji „A. W.” Rokowania z American-European Utilities Corporation w sprawie koncesji elektryfikacyjnej odbywają się w nieco słabszym tempie, gdyż strona polska nie chciałaby, aby — przed ostatecznym rozstrzygnięciem problemu większej pożyczki dla Polski — na rynku amerykańskim pojawiły się obligacje tego towarzystwa, w razie ostatecznego sfinalizowania transakcji koncesyjnej.

To też obecnie mówi się jedynie o warunkach, na jakich może być udzielona koncesja, które — ze względu na pewną poprawę naszej sytuacji skarbowo-finansowej — mają być ustalone z jaknajwiększą korzyścią dla kraju. Jasnym jest, że rzucenie na rynek amerykański obligacji elektryfikacyjnych, jak wogóle wszelkich innych, mogłoby popsuć tenże rynek dla ewentualnej pożyczki państwowej.

Czynnikmi miarodajne zapewniają, że stosownie do obowiązującej ustawy elektryfikacyjnej — istnienie i rozwój elektrowni lokalnych i okręgowych będzie dostatecznie chronione nawet w razie udzielenia koncesji American-European Utilities Corporation, a jednocześnie wzięte będą pod uwagę interesy konsumentów. Nie wątpimy, że na sprawę tę zwrócona jest jaknajwiększa uwaga naszych czynników miarodajnych.

Specjalność:

Linka antenowa, druty do połączeń,

gniazdka, śruby, kontakty i t. p.

3744

„HELIOS”, Poznań, Rynek Łazarski 8, Tel. 65-43.

Zakłady akumulatorowe systemu „TUDOR”

Spółka Akcyjna

Centrala w Warszawie, Al. Jerozolimskie 45. Tel. 17-45.

FABRYKA W UTRACIE STACJA KOL. PRUSZKÓW.

Warsztaty reparacyjne i stacja do ładowania ul. Złota 35, tel. 404 94.

Oddziały: w Poznaniu, ul. Mostowa Nr. 4-a, telefon 11-67.

w Bydgoszczy, ul. Błonia nr. 7, telefon 13-77.

we Lwowie, ul. Nabelaka Nr. 21.

3300

Akumulatory stacyjne i przenośne oryginalnego systemu „TUDOR”. Katodowe i anodowe baterje akumulatorowe do radjo. Akumulatory do starterów samochodowych. Lampy przenośne akumulatorowe i lampy górnicze.

Wyłączna reprezentacja Ferro-Niklowych Akumulatorów

Edison Storage Battery Co. Orange N. J. Stany Zjednoczone.

Odznaczeni we Lwowie 1926 r. **MEDALEM ZŁOTYM** na Ogólno-Polskiej Wystawie Budowlanej.

Inż. ST. CISZEWSKI i S-ka

Sp. z o. p.

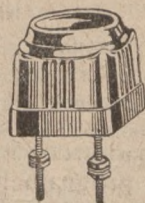
— 2979 —

**FABRYKA ARTYKUŁÓW ELEKTROTECHNICZNYCH
BYDGOSZCZ, UL. SOBIESKIEGO 10a**

poleca ze składu:

Korki bezpiecz. Ed. — **Patrony** bezpieczn. D-II. — **Wtyczki** porcelanowe — **Paseczki** (Lamelki) topik. — **Bezpieczniki** tabl. i uniw. — **Śruby** stykowe — **Rozczepki** d/rurki, kuhlo. — **Wtyczkowe** gniazda porcelanowe — **Wieszarki** izol. 10 mm 1/4", 3/8". — **Główki** bezpiecznikowe G-II, **Końcówki** kablowe i wiele innych.

Sprzedaż hurtowa ♦ Wyrób własny krajowy ♦ Ceny konkurencyjne

ORZECZNICTWO PATENTOWE

pod redakcją inż. H. Sokala.

Sposób otrzymywania materiału ochronnego przeciw rdzy.

Patent Nr. 6788.

Wacław Junosza Piotrowski, Artur Urman i Galicyjskie Towarzystwo Naftowe „Galicja“, Spółka Akcyjna, Drohobycz.

Zgłoszono 9 czerwca 1926 roku.

Udzielono 20 stycznia 1927 roku.

Wynalazek dotyczy materiału ochronnego przeciw rdzy, który zawiera oleje skalne z domieszką sproszkowanych metali. Najlepiej chronią, jak wiadomo, takie lakiery, które zawierają metale w najdalej sproszkowanej formie. Najmniejszą znaną częstką techniczną jest metal w postaci koloidu, który można otrzymać albo w drodze chemicznej albo zapomocą prądu elektrycznego.

Znaleziono, że farba najlepiej chroniąca żelazo przed wpływami atmosferycznymi, wilgocią, kwasami i t. p. jest koloidalny roztwór ołowiu w oleju schnącym.

Taki lakier otrzymuje się w następujący sposób. Do odpowiedniego naczynia, zawierającego olej lniany, wolny od kwasów, zanurza się dwa ołowiane elektrody, pomiędzy którymi wywołuje się łuk elektryczny przy pomocy zmiennego prądu 3000 V. i natężeniu potrzebnym dla wywołania łuku, jednakże bez stopienia elektrody. Koniec procesu jest wtedy, gdy podwyższająca się zawartość ołowiu uniemożliwi utrzymanie łuku. Roztwór ostawia się i zlewa od wydzielonych większych cząstek ołowiu. Olej powinien zawierać 40–50% ołowiu koloidalnego.

Ulepszenie w bateriach galwanicznych.

Patent Nr. 6770.

Stanisław Leszczyński, Sosnowiec.

Zgłoszono 16 stycznia 1924 roku.

Udzielono 18 stycznia 1927 roku.

Bateria elektryczna otrzymana zapomocą ogniw galwanicznych jest bardzo droga, ponieważ jej części składowe, po wyczerpaniu pojemności, dają produkty ekonomicznie bezwartościowe, których regeneracja się nie opłaca.

Wynalazek polega na takim zestawieniu ogniwa, aby po wytworzeniu uzyskać ściśle określone połączenie chemiczne, którego wartość przewyższa koszty produkcji.

Do tego celu nadaje się ogniwo: żelazo (chlorek żelazowy, chlorek żelazawy), węgiel. Podczas wytwarzania prądu chlorek żelazowy zostaje zredukowany na chlorek żelazawy, tak że po wyczerpaniu ogniwa mamy chlorek żelazawy, który można łatwo zmienić na chlorek żelazowy przez dodanie skoncentrowanego kwasu solnego lub chloranu potasu. Reakcja ta następuje natychmiast z wytwarzaniem wielkiej ilości ciepła. Przy tej operacji otrzymuje się nadmiar chlorku żelazowego około 50% pierwotnego płynu, którego wartość przewyższa koszt użytych przy regeneracji chemikali.

Ściany puste z cegły, wypełnione izolacją.

Patent Nr. 6755.

Stefan Hupert, Warszawa.

Zgłoszono 9 sierpnia 1926 roku.

Udzielono 17 stycznia 1927 roku.

Wynalazek dotyczy konstrukcji ścian, posiadającej podobną zdolność izolowania, jak ściany ceglane, przy niższych kosztach.

Ściany składają się z ceglanych elementów noszących na przykład słupów ceglanych, o rozmiarach, zależnych od obciążenia, o szerokości 5, 4, 3, 2, 1 lub ½ cegły i grubości równej grubości ścian, jak też elementów wypełniających, skła-

dających się ze ścianek ceglanych ½ lub ¼ cegły grubych, między którymi znajduje się materiał izolacyjny, na przykład żużel. Ścianki chroni od wybruszenia ich zamurowanie w słupy noszące. W razie szerokiego ustawienia słupów mogą być one usztywnione przez żelazne klamry.

Sposób otrzymywania mieszaniny asfaltowej do budowy jezdni, chodników, fundamentów i podobnych urządzeń.

Patent Nr. 6663.

Janina Iwanowska, Warszawa.

Zgłoszono 9 czerwca 1926 roku.

Udzielono 28 grudnia 1926 roku.

Najwyższym czynnikiem dobroci jezdni asfaltowych, chodników i t. p. są: duża odporność na zmianę temperatury, duża ściśliwość i zawartość masy i nieprzemakalność.

Przedmiotem wynalazku jest sposób przyrządzania mieszaniny asfaltowej, która daje rezultaty przewyższające jakości dotychczas znane.

Asfalt ogrzany do temperatury nie przewyższającej 180° Cels. miesza się uprzednio do około 125° C. ogrzanym wapiakiem, piaskiem i tym podobnym sybkim materiałem w ściśle odważonych ilościach, nie przewyższających jednak w sumie 90% całej mieszaniny, poczem ewentualnie można dodać około 5% trocin drzewnych. Zależnie od tego, do jakiego rodzaju lokomocji jezdni ma służyć, należy wyrabiać mieszaninę, składającą się z powyżej wymienionych materiałów w odpowiednich proporcjach.

Towarzystwo Akcyjne Zakładów Elektrotechnicznych Inż. Kazimierz Patzer

Rok założenia 1903

Warszawa, Aleje Jerozolimskie 9.

Telefony 59-46 i 59-26

Adres telegraficzny: KAPATZER, Warszawa.

Wyrabia:

Rury izolacyjne w pancerzu obolowionym, mosiężnym i bez pancerza. Wszelkie dodatki do rur izolacyjnych i artykuły elektrotechniczne. Piece i grzałki elektryczne.

Masę kablową.

3679

Przetargi — Submisje — Licytacje

Przetarg na urządzenie chłodni.

Starostwo Krajowe Pomorskie w Toruniu ogłasza przetarg na urządzenie mechanicznej chłodni w rzeźni Krajowego Zakładu Psychiatrycznego Kołoborowo na konserwację wyrobów mięsnych pp. dla 1600 pacjentów z terminem wnoszenia ofert do dnia 25 kwietnia 1927 roku godziny 12-tej. Bliższych informacji można zasięgnąć w Wydziale I.

Starosta Krajowy Pomorski.

Wezwanie do składania ofert.

Centralny Zakład Zaopatrzenia Sanitarnego w Warszawie na Powązkach sprzeda w drodze nieograniczonego przetargu publicznego różne materiały zbudne, jak to: lokomobile, z przyrządów rentgenowskich: aparaty, szafki, motory, woltomierze, dynamo - maszyny, panstostat, okulary ochronne, lampy i t. p., nadające się częściowo po reperacji do użytku, częściowo jako łom, według wykazów i wzorów, które są do przejrzania w Centralnym Zakładzie Zaopatrzenia Sanitarnego na Powązkach w dni powszechnie w godzinach 9—12.

Zapieczone oferty, na całość lub część, z podaniem proponowanej ceny za jednostkę lub kilogram, z dołączeniem kwitu Centralnej Kasy Skarbowej na złożone wadium w wysokości 5 proc. sumy oferowanej, należy składać do dnia 29 kwietnia 1927 roku w Centralnym Zakładzie Zaopatrzenia Sanitarnego do godziny 9-tej.

Kierownik C. Z. Z. San. Kobos, plk.

Przetarg.

7 Okr. Szeł. Budown. Wojsk. w Poznaniu, Plac Wolności 16, ogłosiło na dzień 14 kwietnia 1927 roku przetarg na roboty ślusarskie, szklarskie i blacharskie w budynku techn. 3 p. lotn. w Ławicy. Bliższe warunki ogłoszone są w „Polsce Zbrojnej” nr. 90 z dnia 1 kwietnia 1927 roku.

Szeł. Budown. Wojsk. O. K. VII (—) Skotarek, ppłk. — inż.

Przetarg

7 Okręg. Szeł. Budown. Wojsk. w Poznaniu, Plac Wolności 16, ogłosiło na dzień 14 kwietnia 1927 roku przetarg na roboty ukończenia łaźni w 3. p. Lotn. w Ławicy, a mianowicie: 1. na roboty murarskie i ciesielskie, 2. na roboty ślusarskie, 3. na roboty malarskie, 4. na roboty blacharskie, 5. na roboty brukarskie, 6. na roboty zdunskie, 7. na roboty szklarskie, 8. na roboty instal. wody, wody ciepłej, pary i natrysków, 9. na roboty centralnego ogrzewania. Bliższe warunki ogłoszone są w Nr. 88 „Polski Zbrojnej” z dnia 30 marca 1927 roku.

Szeł. Budown. Wojsk. O. K. VII. (—) Skotarek, ppłk. — inż.

Gmina miasta Rozwadowa w powiecie tarnobrzskim ogłasza niniejszym

Konkurs

na budowę rzeźni miejskiej w Rozwadowie. Termin wnoszenia zgłoszeń do 20-go kwietnia 1927 roku. Bliższe warunki w Urzędzie gminnym w Rozwadowie.

Burmistrz: St. Miąsik.

Dyrekcja K. P. we Lwowie rozpisuje

Przetarg publiczny

na dostawę karbidu gruboziarnistego i drobnoziarnistego. Termin nadsyłania ofert upływa z dniem 30 kwietnia r. b., zaś otwarcie ofert odbędzie się dnia 2 maja r. b. o godz. 12-tej. Bliższych informacji udzieli Wydział Zasobów wymienionej Dyrekcji, gdzie też można otrzymać formularz ofertowy, oraz warunki umowy — bezpośrednio lub pocztą za nadesłaniem należytości za porto.

SPRZEDAŻE

Urządzenie do fabryki mebli

składające się z 6 maszyn z motorem i 12 warsztatów z kompletnymi i przybocznymi narzędziami sprzedamy natychmiast tanio i na korzystnych warunkach

Pomorskie Biuro Romis.-Handl., Lidzbark, Nowy Rynek 15, Tel. 31 4034

Sprzedam lub wydzierżawię 4033

wiatrak holenderski

Do dzierżawy potrzeba 1000 zł, do kupna 3000 zł. Także wodny młyn z rolą wydzierżawię; 1500 kaucji.

Murawski p. Wysin, st. Głodowo pow. Kościan.

Młyn i Cegielnia w Bochni jest zaraz do sprzedania. Bliższych wiadomości można zasięgnąć u Inż. J. Bittnera 4032 w Bochni, ul. Oracka Nr. 298.

Do sprzedania:

Motor na gaz ssany — koks, kompletne; fabr. LUTHER 60 km. „ATLANTA” 25 km. **Maszyna parowa** stojąca z kondens. 15 km. kocioł do niej skrzynkowy, **rury wiszące** poziomo. pow. ogrz. 11 m. kw. 6 atm. **Gater** dla ruchu poziomego, **Lokomobile** Clayтона 8 ps. Badenja 8 ps. 4030

Biuro Techniczne „LECH” w Lublinie
ul. Berdardyńska Nr. 9.

Zarząd Pińczowskich Kolei Dojazdowych sprzedaje

3 lokomobile Lanza

o sile 45, 5, i 10 P. S. w ruchu, w dobrym stanie. 4029

SPRZEDAMY:

- 1) Nowocześnie urządzony, bez konkurencji w swym okręgu **MŁYN PRZEMYSŁOWY** (przy rynku) w mieście handl. w Wielkopolsce, bez żadnego obciążenia, w ruchu bez przerwy, z komfort. domem mieszkalnym, port rzeczny, 1/2 klm. od stacji kol. główn. linji. Cena 20.000 dol., — wpłaty 12.000 dol.
- 2) Nowocześnie urządzony **MŁYN PRZEMYSŁOWY** w Król. Kongresow. z willą, przy kol. wąskotor., pewna egzystencja. Cena 20.000 dol., wpłaty 15.000 dol. Zgłoszenia: 4028

St. Juracki & St. Chelwicki, S. z o. p. Przedsiębiorstwo Agrarne, Poznań, Al. Marcinkowskiego 26, tel. 25-47.

Budulcu zdrowego

oddam większą ilość. Zgłosz. Fr. Pacek, Fabr. wód min. Wronki, Strzelecka 3. 4019

Poszukuje posady:

3920

KIEROWNIK TECHNICZNY.

Elektro - mechanik, żon., lat 39, Wielkopolek, posiadający wyższe wykształcenie, pierwszorzędne świadectwa inżyniera - kierownika elektrowni oraz dyplom szoferski, dzielny monter i tokarz, znający maszyny w przemyśle drzewnym, maszyny parowe, motory spalinowe (systemu Diesla), akumulatory, książkowość, budowę i eksploatację elektrowni, kolejek elektrycznych i wodociągów (jest 12 lat kierownikiem elektrowni komunalnych), poszukuje posady, jako kierownik techniczny lub mistrz maszynowy, w cukrowni, elektrowni, w przemyśle drzewnym lub innym zakładzie fabrycznym. Łaskawe zgłoszenia uprasza **Henryk Daniel, Aleksandrów - Kujawski (Elektrownia)**. Telefon 16.

Młody technik

maszynowy, biegły w rysowaniu planów poszukiwany do natychmiastowego objęcia posady.

Inż. cywilny WILLI KIRCHHOFF, Bydgoszcz

ul. Chodkiewicza 36.

3953

POWAŻNA FABRYKA MASZYN ROLNICZYCH W WIELKOPOLSCE

poszukuje zaraz dzielnego i doświadczonego

kierownika ruchu

z gruntowną znajomością konstrukcji i masowej fabrykacji maszyn rolniczych oraz rzutkiego i energicznego

zastępcy dyrektora.

Pożądana jest gruntowna znajomość branży, język polsko - niemiecki oraz długoletnie doświadczenie w tej dziedzinie, oparte na pierwszorzędnych świadectwach. Zgłosz. z odpisami świadectw, wymogów pensji i możl. z doł. fotogr. do „Par“, Poznań, Aleje Marcinkowskiego nr. 11 pod nr. 12 178.

3973

SZUKAM SPÓLNIKA

do założenia **wapiennika, cegielni w Lublinie**. Plac mam własny. Widoki bogate, bo ruch budowlany duży. Zgłoszenia do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 3979.

Kierownik fabryk dachówek, kafli, wapna

SZUKA POSADY.

Zgłoszenia do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 3978

GDYNIA

Posiadając Biura Reprezentacyjne i duży lokal wystawowy w najlepszym położeniu, oraz wielkie magazyny towarowe z boczną koleją w Porcie

poszukujemy przedstawicielstwa poważnych firm

4024

**Biuro Techniczno - Handlowe
HENNIG I S-KA, GDYNIA, TELEF. 72.**

Elektrownia w Wąbrzeźnie

ma do sprzedania:

- 2 prądnice firmy Otto Berner Hannover Mdl. M. 90 H. No. 38922 i 38923, napięcie 110/160 wolt, 435/143 amper, obrotów 220 na minutę;
- 1 wał stalowy do sprzęgania prądnic w razie pracy równoległej długości 1735 mm i 155 mm średnicy;
- 2 łożyska, średnica wału 155 mm.;
- 2 „ końcowe, średnica wału 70 mm.
- 1 agregat, składający się z motoru Diesla, prądnicy,
- 1 dynamo A. E. G. No. B. 65122, Typ M. P. M. 600, 230 wolt 204 ampery = 47 K. w. obrotów 135 na minutę;
- 1 motor Körtinga 2-cylindrowy 70 K. M.;
- 1 kompresor bez motoru ze zbiornikami powietrza;
- 1 pas skórzany mało używany 13 m długi, 20 mm grub.;
- 1 motor 1/4 K. M. 110 wolt;
- 1 motor fabr. Schuman Elektr. Werke Leipzig, mocy 3/4 K. M. 110 wolt, obrotów 2750 (na minutę);
- 1 motor Bergman Elektr. Werke, mocy 0,5 K. M. 220 wolt, obrotów na minutę 2940;
- 1 aparat do filtrowania oleju, składający się z 2 zbiorników;
- 1 filtr i zbiornik na 3 atmosfery;
- 120 sztuk szkieł do akumulatorów 390×310×275 mm;
- 2 tarcze żeliwne 360×220×40 mm;
- 2 „ składane:
 - 1 1250×460×120 mm,
 - 1 770×400×120 mm;
- 1 tarcz z drzewa 1350×300×90 mm;
- 1 „ „ „ 720×270×65 mm;
- 1 „ żeliwna 220×114×30 mm;
- 44 kg starych płyt akumulatorowych;
- 44 „ miedzi drażkowej;
- 38 „ rur miedzianych;
- 1096 kg starych przewodów miedzianych;
- 106 kg szmelcu mosiężnego;
- 526 szt. izolatorów pod szkła do akumulatorów;
- 1 chłodnica 19 m wysoka i 3,30 szerokości w kwadracie wbudowana przez firmę Kamin-kähler system Baleka D. R. G. M.

Oferty z podaniem ceny przyjmuje:

**Elektrownia miejska
Wąbrzeźno — Pomorze.**

3981

WARSZTAT RUSZNIKARSKO - MECHANICZNY

w Krakowie w śródmieściu, z popędem elektrycznym, kompletnie urządzony, światło elektryczne, gaz, telefon — wydzie-
żawie lub przyjęcie spółnika. Wiadomość: R. Gliniecki i S-ka,
Kraków, ul. Szewska nr. 2, tel. 3080. 4114

Garnitur parowy do młócenia, system Marshall, 60 cali, rocz-
nik 1908, potrzebujący naprawy, taki sam garnitur
mały, 7 PS, 2 parowe sieżkarnie Kriesla, drylowniki 2½
3 metr., żniwiarki, wiązalki, parniki wielkie i mniejsze, wal-
ce Cambridge Crosskill trzyczęściowe, walce pierścieniowe
pojedyncze, wozy robocze, 1 platforme, 1 basen do wody na
1000 litrów, 2 beczki żelazne à 500 litrów do benzyny, 1 śru-
ownik Ekselsior, 1 prasę stojącą do torfu, rozmaite plugi, —
wszystko używane w dobrym stanie ma korzystnie do od-
ania: I. DEKOWSKI i S-KA — Środa (Wlkp.). 3959

Lokomobila 36 K. M., firmy R. Wolf, 7 atm., w do-
brym stanie, można ją w biegu ogła-
dać, sprzeda Mlyn Kucharki, pow. Pleszew. 3955

Bardzo tanio

sprzedamy, ponieważ nadliczbowe:

SAMOCHÓD 6-OSOB. „OPEL“ 14/38 KM
otwarty z elektr. światłem, starterem, 2 koła
zapasowe, gruntownie wyremontowany;
SAMOCHÓD 4-OSOB. „AUDI“ ca 8/24 KM,
gotowy do jazdy;
SAMOCHÓD „FORD“ otwarty (dwa ostatnie
bardzo korzystne na dorożki); 3972
SAMOCHÓD CIEŻAROWY ca 3-ton., gotowy
do jazdy.

Kitsche i S-ka, fabryka maszyn w Poznaniu, Kolejowa 1-3
3972

MOTOR ELEKTRYCZNY

używany, 3 konie mech., na prąd stały, 220 volt wraz
rozrusznikiem za 700 złotych sprzeda Bresiński, Poznań, ul.
Krotkera 2. 3984

Lokomobila angielska, fabryki Ramsome Sims, Jef-
feries Ltd. z roku 1913, 8 atm., dobrze
utrzymana, korzystnie zaraz na sprzedaż J. Wilaszek.
budowniczy, Kępno. 3929

Młocarnia

syst. Marschal, 60x24 cali, pr. głównym remoncie natych-
miast do sprzedania. Zgłoszenia: 3961

Michał Pogorzelski, Kostrzyn

15 tokarń do żelaza pociągowych

2 shapingi i 3 gryzarki oraz tokarnię karuzelową sprzeda
korzystnie inż. Z. i J. Klotz - Bydgoszcz, ul.
Grodzka 30. Telefon 1545. 3918

Samochód Mercedes

orpedo, 6-osob., używany, w zupełnym porządku, 4-cylin-
rowy, ze starterem, elektrycznym oświetleniem Bosch, 16/40
oni, cały wyscielany skórą. Kolor ciemnogranatowy. Do
przedania lub zamiany na: żelazo, blachę cynkową lub ocyn-
owaną. Adres: Warszawa, Służewska 7 m. 5, Inż. T. Horoch, 3992

17/60 Austro Daimler

mało używany, jak nowy, otwarty, elegancki, modny,
wóz turystyczny, tanio i na korzystnych warunkach
spłaty do oddania. Blizszych informacji udziela

Firma Gebr. Heydasch, Gdańsk, Hundegasse 25.
4018

Dynamo

2x110 volt lub 1x220 volt, 27 kw, ca 900 obrotów, w
dobrym stanie, na dogodnych warunkach oddam.

Zgłoszenia do administracji „Rynku Metalowego i
Maszynowego“ pod nr. 3880.

**Zgrubiarki (Stauch-
masch.), wiertarki,**

wyginiarki (Biegemasch.), rogi kowalskie,
opelacze syst. Dehnego 2, 2½ i 3 metr.

„ „ Victoria na 4, 3 i 2½ rząd.
całozelazne szeroobijące młocarnie,
maneże pałkowe i kufy do wody

poleca najtaniej

Zgłoszenia pod „Lech“ do adm. „Rynku Metalowego
i Maszynowego“ pod 3804.

Młyn parowy i tartak

w bardzo dobrej okolicy zbożowej, przemiału na dobe
400 ctr., do tego centrala elektryczna, z której miasto
czerpie prąd, z powodu podziału spółki natychmiast na
sprzedaż.

Młyn Parowy Kobylin.

4015

Aparat wulkanizacyjny

kompletny na wszystkie rozmiary opon i detek samo-
chodowych do sprzedania. Wiadomość:

W. Osowiecki, Warszawa, ulica Bracka 22. Tel. 250-05.
4021

Do Saurerów, Dajmleńców i Prag ciężarowych

sprzedam tanio wszystkie części

M. Biliński, Warszawa 9 ul. Kamińska 10. 3933

Generator na gaz ssany

fabrykatu „Körting“ do motoru o sile 18—20 K. M., w bardzo
dobrym stanie, sprzedamy. Międzychód n. Wartą. Telefon 52. 4017

Traktor „Ursus“

25-konny z plugiem 3-skibowym, zaraz tanio na sprzed.
Zgl. do Adm. „Rynku Metal. i Maszyn.“ pod nr. 3967.

Bardzo korzystnie do sprzedania:

kompletne urządzenie odlewni do metalu, wiertarka słupkowa do 30 mm, pompa naciskowa z manometrem, piła tarczowa, stoły i szafy warsztatowe, stół do rysowania, aparat autogeniczny, kuźnia polowa oraz wiele drobnych narzędzi. Wiad.:

ODLEWNIA - Poznań, Odskok 2. 3964

Okazyjnie sprzedaje:

Świdry spiralne

narzędziowe i szybkoobrotowe najlepszych marek „STOCK” etc. — **znacznie niżej cen rynkowych**, jakoteż wszelkie artykuły techniczne: pasy, węże, szczeliwa. 4025

Hurtownia „ZENIT” Kraków,
Szpitalna 7. Telefon 42-31 i 27-21.

Kilka używanych

Tokarń i wiertarek

słupkowych do metalu, sprzedaje korzystnie 4023
S. Samulski i S-ka, Fabryka Maszyn, Pleszew.

6000 I-a KOS

oryginalnych styrijskich 7, 7½, 8, 8½, 9 ręcznych sprzedają okazyjnie przeciętnie **po zł 3**, przy odbiorze 100 sztuk włącznie opakowania franco mój skład. 3875

EDMUND NIKEL, ŁÓDŹ

Radwańska 59 telefon: 17-97. Skład maszyn rolniczych

Lokomobila

4025

stała, fabrykat Wolfa, zbudowana w roku 1898, 10,27 qm powierzchni ogrzewalnej, ciśnienie 7 atm., używana, w bardzo dobrym stanie, z powodu zamiany na większą, zaraz na sprzedaż. — Zgłoszenia przyjmuje

Cukrownia w Miejskiej Górze, pow. rawicki (Poznańsk.)

OKAZJA!

Parowa leżąca maszyna

3977

o sile 40—50 k. m., mało używana oraz samochód „Opel” limuzyna 5-cio osob., w bardzo dobrym stanie, korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenie do

Fabryka Maszyn L. Krystek, Koźmin (Wielkopolska).

WARUNKI DLA INFERENTÓW I ABONENTÓW:

CENY OGŁOSZEŃ: 1/1 str. 100 zł, 1/2 str. 60 zł, 1/4 str. 35 zł, 1/8 str. 20 zł, 1/16 str. 10 zł. Ogłoszenia na okładce z dopłatą. Ogłoszenia z zagranicy oblicza się według osobnej taryfy. W wydaniach specjalnych obowiązuje inna taryfa. Miejsce wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań. Przy wszelkich kwestiach spornych miarodajny jest Sąd Powiatowy w Poznaniu. Na wypadek skargi sądowej, nadzoru sądowego lub konkursu wszelkie rabaty upadają. Konto czekowe P. K. O. w Poznaniu nr. 202-796.

KUPNA

Potrzuheuje lewary żelazne

4031
2 po 5 mtr. profil 38 lub 40, 2 po 3,40 mtr. profil 28 lub 30. Oferty przyjmuje P. Skaja, Dom Zbożowy i Towarowy, Kościerzyna

Poszukuję kupna

FORM I MASZYN

do wyrobów cementowych. Oferty proszę nadsyłać pod adresem
JÓZEF RAWICKI, Konin (ziemia Kalliska) ul. Słupecka 12. 3928

Kupimy

żelazne kręte schody

3,20 do 3,30 wysokie. Oferty pod nr. 100 do admin. „Rynku Metalowego i Maszyn.”

LOKOMOBILE

używaną, lecz w dobrym stanie, o sile 120—150 K. M., kupimy względnie zamienimy z ewtl. dopłatą na naszą obecnie za silną maszynę parową z kotłem parowym, pow. ogrzew. na 10 Atm. ciśnieni, o sile 250 K. M. Oferty z szczegółowym opisem i ceną prosimy nadesłać do Adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego” pod nr. 3889.

Poszukuję do urządzenia cegelni
używane wózki kastowe. szyny i wszelkie inne przybory.

Fabian Kowalski, Jutrosin pow. Rawicz. 4027

Kupimy autobus

na dogodnych warunkach. Oferty: J. Probst i Syn, Skole (Wschodn. Małopolska). 3990

Poszukuje używanej

WINDY PAROWEJ

ciężarowej od 500—1 000 kg. Biuro Techniczne H. Spira, Kraków, Zwierzyniecka 23. Telefon 4394. 3986

Kupimy ręczną winde

dwupiętrową na 25—50 kg. Oferty do adm. „Rynku Metalowego i Masz.” pod nr. 101